Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Najer Folksblat פרייז 20 גראשען

היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש - געזעלשאפטליכע טאג - צייטונג

Nr. 69/1364 | Łódź, Wtorek 20 marca 1928 r. | וועקסטער יאהרגאנג | לאדז דינסטאג כח אדר תרפ"ח | Nr. 69/1364

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 24-71.

Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 2471.

דער האנדעלס=טראקטאט מיט דייטשלאנד

וועט זיין די איינלייטונג צו א פאליטישער דערנעהנטערונג צווישן ביידע מלוכות

וואַרשאַ, 19. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָר־רעספאָנדענט) אין היינטיגען רזעצניק אוסטאַוו איז ערשינען די נייע פעראָרדנונג פון מלוכה־פּרעזי־דענט וועגען דער גרעניץ־בּעוועגונג. לויט דער ראָ־זיגער פעראָרדנונג וועלען פרעמדע בעקומען דאָס רעכט צו וואוינען אין די גרעניץ־געביטען און אפילו האָבּען אין זייער בּעזיץ אונבּעוועגליכע גיטער מיט אַ ספּעציעלער ערלויבּעניש פון'ם אינערן־מיניס־טעריום פון דער פריהערדיגער פעראָרדנונג האָבּען זיך ספּעציעל נעפיהלט געטראָפען די דייטשען וואָס וואוינען פיל אין די גרעניץ־געביטען.

די דייטשע פרעסע נעהמט דעריבּער אויף מיט אַ ספּעציעלער צופריהענקייט די נייע פער־אָרדנונג און דריקט אויס די האָפנונג אַז דאָס וועט אַריינבּרענגען אַנ'ענדערונג אין דער שטימונג לגבּי פּוילען און וועט צוזאָגען דאָס שליסען דעם דייטש־פּוילישען האַנדעלס־אָפּמאַך, וועלכער וועט זיין אַ פאָרשפּיל צו אַ פּאָליטישער דערנעהנטערונג פון די ביידע מלוכות.

די דייטשע פּרעסע בּעטאָנט אויך, אַז רוקא איצט, נאָכדעם ווי דער אויסגאַנג פון די וואַהלען האָט געשטאַרקט די פּאָזיציע פון דער רעגירונג, וועט זי זיין דרייסטער און וועט דערפיהרען צו אַ פּאָליטישער דערנעהנטערונג מיט'ן שכנישען דייטש־לאַנד.

באַנדיט שפּרינגט אַרויס פון צוג דורכ'ן פענסטער און אַנטלויפט.

וואַרשאַ, 19. (טעלעפאָניש) זונטאָג בּיינאַכט אַרום 10 אַ זייגער איז פון'ם צוג וואָס איז געגאַנגען פון בּיאַליסטאָק קיין וואַרשאַ צווישען דער סטאַציע אורלע און שווענציצע אַנטלאָפען דער בּעוואוסטער בּאַנדיט בּאָלעסלאַוו לענק. לענק וועלכער איז אַלט 28 יאָהר איז אין ווילנע פערמשפּט געוואָרען פאַר אָנפאַלען און מאָרדען אויף 10 יאָהר תפיסה. הנם ער איז געווען געשמידט אין קייטען איז איהם גע־לונגען אַרויסצושפּרינגען דורכ'ן פענסטער פון'ם וואַגאָן־קלאָזעט און אַנטלויפען אין וואַלד.

מ'האָט באַלד אָפּגעשטעלט דעם צוג און אַ־רויסגעשיקט אַנ'אָפּטיילונג פּאָליציי מיט הרעסירטע הינט, בּיז איצט איז איהם אָבּער נישט געלונגען צו כאַפּען.

מיניסטער פאטעק אין ווארשא.

וואַרשאַ, 19. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). נעכטען איז פון מאָסקווע אָנגע־קומען דער פּוילישער געזאַנדטער פּאַטעק, מאָרגען וועט ער אָפּהאַלטען אַ קאָנפערענץ מיט'ן אויסערן־מיניסטער זאַלעסקי. ס'האַנדעלט זיך וועגען דער ליקווידאַציע פון די פאַר מלחמה חובות, וועגען די שפּאָרזאַמקייט־בּיכלעך א. א. וו.

האנדעלס-בילאנץ פאר פעברואר

זיך פערענדיגט מיט א דעפיציט פון 72½ מיל. זל.

וואַרשאַ. 19 (טעלעפאָניש) דער האַנדעלס־בּילאַנס פאַר פעבּרואַר האָט זיך פערענדיגט מיט אַ דעפיציט פון 72.553.000 זל. דער אַריינפיהר האָט בּעטראָפען 270.378.000, דער אַרויספיהר — 197.825.000. דער אַרויספיהר איז געווען קלענער ווי אין יאַנואַר מיט 20.591.000 זל.

אלופט=קאטאסטראפע מיט 2 מענשליכע קרבנות.

לעמבערג, 19. (טעלעפאָניש). נעכטען פאַרנאַכט איז דאָ פאָרגעקומען אַ שרעקליכע לופט־קאַטאַסטראָפע בעת דער מיליטערישער אַעראָפּלאַן איז געפלויגען איבּער זשולקיעוו האָט אויפגעריסען דער בּענזין און דער אַעראָפּלאַן איז אַ בּרענענדי־גער אַראָפּגעפאַלען און איז אינגאַנצען צו־שמעטערט געוואָרען. דער פּילאָט האָט נישט בּע־וויזען אַרויסצושפּרינגען און בּענוצען זיך מיט'ן פאַלען־שיצער. בּיידע לופט־פליהער זענען אומגע־קומען.

קיין איינהייטליך יודישע קאלא וועט נישט זיין?

וואַרשאַ, 19 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ־רעספּאָנדענט) אויף מיטוואָך אָוועט איז צוזאַמענ־גערופען געוואָרען אַ זיצונג פון ציוניסטישען אוי־בּער ראַט, וואו ס'וועט בּעהאַנדעלט ווערען די פראַגע וועגען שאַפען אַ יודישע „קאָלאָ" אין סיים. מיט דער גרופּע פון ד"ר רייך זענען געפיהרט גע־וואָרען אין די לעצטע טעג אונטערהאַנדלונגען, קיין ענטגילטיגע תשובה איז אָבּער בּיז איצט נישט אָנגעקומען. ווי מ'גיט איבּער איז אויך די פיהרענ־דע קרייזען פון די וואַרשאָווער ציוניסטען נאָך נישט דערגרייכט געוואָרען קיין איינינקייט.

די לאנדעס-קאנפערענץ פון פרויען=פערבאנד „וו.י.ז.א.".

וואַרשאַ. 19 (טעלעפאָניש) די צענטראַלע פון ציוניסט. פרויען־פערבּאַנד „וו.י.ז.א." מעלדעט, אַז צוליבּ טעכנישע סבּות איז אָפּגעלעגט געוואָרען די ערשטע לאַנדעס־קאָנפערענץ פון פערבּאַנד, וואָס איז געווען בּעשטימט אויפ'ן 17־טען און 18־טען מערץ, אויף דעם 15־טען אַפּריל ה. י.

קאנפערענץ פון „אגודת ישראל"

וואַרשאַ 19 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ־רעספּאָנדענט) אין צוזאַמענהאַנג מיט דער געשאַ־פענער לאַגע האָט דער ועד הפועל פון אַגודת ישראל בּעשלאָסען צוזאַמענצורופען אַ פּלענאַרע זיצונג. די זיצונג וועט פאָרקומען וואַרשיינליך חול־המועד פסח.

איבערגרופירונגען אויף מלוכה=אמטען.

וואַרשאַ, 19. (טעלעפאָניש). אין צוזאַמענ־האַנג מיט די קלאַנגען וועגען דער דימיסיע פון פּויזנער און פּאָמערן־וואָיעוואָדעס. דערוויסען מיר זיך, אַז קיין פּויזען זאָל בּעשטימט ווערען דער ווילנער וואָיעוואָדע ראַשקעוויטש; ווילנער וואָיעוואָדע זאָל ווערען דער איצטיגער יוסטיץ־מיניסטער מיישטאָ־וויטש. דער פּאָמערנער וואָיעוואָדע מלאָדזיאַנאָווי־זאָל בּעשטימט ווערען קיין וואָהלין.

נאָך קורצע און שווערע ליידען איז נעכטען געשטאָרבּען מיין ליבּער מאַן, אונזער ליבּער בּרודער, שוואָגער און אָנקעל

ג. ע. יוסף ברוך שטערן

אין עלטער פון 43 יאהר.

די לויה קומט פאָר היינט, דינסטאָג, דעם 20־טען מערץ, 2 אַ זייגער בּייטאָג פון טרויער־הויז ווידזעוו, ראָקיטשינער גאַס 147, וועגען וואָס עס טיילט מיט אין גדויס צער

די טיפטרויערנדע פאַמיליע.

כל דכפין ייתי ויכול

מצה-רייבעכץ, כשר לפסח

אפילו לויראים וחרדים פון גוטע מצות, וואָס יוערען געבּאַקען אויך געמאָהלען בּפה לאָדז תחת השגחת הרא־בינאָט יחי'; פה לאָדז שעהן און טרוקען מיט אַלע מעלות צו זעהר בּיליגע פרייזען שוין צו בּעקומען אין די בּעוואוסטע מיהל שוו. יאַקובּאַ 2. עס ווערט אויך אָנגענומען צו מאָהלען פון בּעקערס מיט בּיליגע פרייזען! געדענקט די אַדרעס יאַקובּאַ 2. טעל. 59-61.

Dr. med.

L. Pikielny

ספעציאַל־אַרצט פאַר נירען, בּלאָזען־ און האַרן־קראַנקהייטען

Nawrot 8,

telefon 19-90.

שפּרעכשטונדען פון 4—7 אין אָוונד

לעבער

צו בּעקומען אויף דער פּאָסט ווערען אָנגענומען בּיי

ג. נאָרדמאַן

29 צעגעלניאַנאַ 29

844

בעקאנטמאכונג.

מיר מאַכען דערמיט בּעקאַנט, אַז צו בּעקוועהמליכקייט פון אונזערע קונד־שאַפט, האָבּען מיר געעפענט אונזער פריהערדיגען פּערקויפס־לאַגער אויף

ul. Wschodnia 76,

TELEFON 42-33

וועלכער איז פערזעהען מיט אַ גרויסען אויסוואַהל פון אונזערע פאַבּריקס־אויסאַרבּייטונגען, ווי:

גומי=מאנטלען, קאלאשן, באטען

ווי אויך ספּאָרטאָווע, לידאָווע און טעניס-שוה

Angielsko - Szwedzko-Polski

Przemysł gumowy

„GENTLEMAN"

קירזשנער-מייסטער-פעראיין, לאדז, זאכאדניא 66.

עפענטליכע ערקלערונג!

אין צוזאַמענהאַנג מיט די ווענדונגען און אָנאָנסען פון אַ גרופּע קירזשנער שטעלען מיר פעסט:

1) די אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון קירזשנער־מייסטער־פעראיין, וואָס איז פאָר־געקומען דעם 28־טען פעבּרואַר 1928 אין לאָקאַל פון האַנדווערקער־קלוב, פּאָלוד־ניאָווע 4, און וועמענ'ס געזעצליכקייט קיינער האָט נישט קוועסטיאָנירט, האָט מיט אַ מעהרהייט שטימען בּעשלאָסען אַרויסצוטרעטען פון פּאָלודניאָווע 4 און אַריינצו־טרעטען אין פעראיין פון זאַכאָדניאַ 66;

2) דאָס גאַנצע פערמעגען און אינווענטאַר גייט דעריבּער איבּער אין די הענד פון דער פערוואַלטונג פון קירזשנער־מייסטער־פעראיין זאַכאָדניאַ 66, אַלס אַ געזעצ־ליך־אויסגעוועהלטע אויף דער דערמאָנטער פערזאַמלונג;

3) די ווענדונגען צו די ה"ה מ. שאליט און י. באמבעל וועגען צוריקגעבּען די קאַסע און אינווענטאַר זענען נישט געמאַכט געוואָרען אויפ'ן ריכטי־גען אַדרעס, ווייל פאַר אַלעם איז סאָלידאַריש פעראַנטוואָרטליך די פערוואַלטונג, וואָס איז אויף דער דערמאָנטער פערזאַמלונג אויסגעוועהלט געוואָרען;

4) צוליבּ די אויבּענדערמאָנטע טעמים האַלטען מיר די ווייטערדיגע פּאָלעמיק פאַר פּרוכטלאָז און וועלען דעריבּער אויף קיין שום אַנאָנסען נישט ענטפערן;

גלייכצייטיג רופען מיר אַלע מיטגלידער קירזשנער, זיי זאָלען קומען אין פער־איין, זאַכאָדניאַ 66, אַרויסנעהמען די נייע מיטגליד־קאַרטען, און די נישט־מיטגלידער זיי זאָלען זיך פערשרייבּען אין אונזער פעראיין.

די פערוואלטונג

פון קירזשנער־מייסטער־פעראיין, זאכאדניא 66

אויפפאדערונג!

דערמיט פאָדערן מיר אויף אַלע מיטגלידער, ווי אויך די יורשים און אלמנות, וואָס האָבּען אַנ'אַנטייל צום „גאַשטשיני דוואָור" צו קומען היינט דינסטאַג, דעם 20. מערץ, 7 אַ זייגער אָוונד אין פעראיינס־לאָקאַל, פּאַדזשעטשנאַ 10

צו דער פערזאמלונג,

אויף וועלכער ס'וועט בּעהאַנדעלט ווערען די אַקטועלע פראַגען, ווי אַזוי צו רעגו־לירען דעם חוב, וואָס „פּאַן טאָנפאַניאַ" האָט גערייכטליך אויפגעפאָדערט.

די דירעקציע: (—) אהרן זאושעווסקי (—) שמחה גראנעק

בּעמערקונג: די מיטגלידער, וועלכע וועלען נישט קומען צו דער פערזאַמלונג פערלירען גערייכטליך זייער רעכט צום טייל פון „גאַשטשיני דוואָור".

794

דייטשע נאציאנאליסטען גרייטען זיך צו א מלחמה מיט פוילען?

בערלין. (ספ. טעל.) די שלום-קארעספאנ-דענץ" האט אין לעצטען נומער אפגעדרוקט אנ'-ארטיקעל, אין וועלכען זי טרעט ארויס נעגען די מלחמה-פלענער פון דייטשען רייכסוועהר.

לויט'ן דאזיגען ארטיקעל ווערט אין שטאב פון רייכסוועהר אויסגעארבייט א גענויער פלאן פון א צוקונפטיגער מלחמה מיט פוילען. קודם כל צוקלאפען דעם רעכטען פוילישען פליגעל, דערנאך אטאקירען דורך עראפלאנען די שטעט הינטער'ן פראנט. די דייטשע ארמעע וועט דאן זיך פעראייניגען מיט מזרח-פרייסען דורך דאנציג, דערביי וועט זיך די הויפט-שלאכט אפשפילען אויפ'ן פראנט פילא — ביאליסטאק א.א.וו.

די „קארעספאנדענץ" וועלכע ווייזט-אן, אז דייטשלאנד האט פיל געהיימע געוועהר און אמו-ניציע, בעמערקט אבער, אז דייטשלאנד דארף אויך נישט פערגעסען, אז בעת די דייטשען דארפען דורכמאכען ביז ווארשא א מהלך פון 300 קילא-מעטער, האבען די פאליאקען ביז בערלין בלויז 150 קילאמעטער...

א שטרייק אין ירושלים.

ירושלים. 19 (י.ט.א. טעלעגראפיש) אין ירושלים איז אויסגעבראכען א שטרייק פון דער ידינערשאפט פון די יודישע שולען. די שטרייקענדע פאדערען צו העכערען זייער שכירות און צוריקצו-צונעהמען די אפגעזאגטע ארבייטער.

יודישע ארבייטער-דעלעגאציע ביים לארד פלומער.

ירושלים. 19 (י.ט.א. טעלעגראפיש) לארד פלומער האט אויפגענומען א דעלעגאציע פון יודישע ארבייטער, וועלכע האבען אינטערווענירט וועגען אנ'הלואה פון 15,000 פונט אויף אויסצו-פיהרען דעם פלאן פון שאפען ארבייט פאר די 2,700 ארבייטסלאזע אין תל-אביב.

לארד פלומער האט די דעלעגאציע געגעבען א גוטע הבטחה.

אויך אין פרייסען דערוועקט מען די שחיטה-פראגע.

בערלין 19, (י.ט.א. טעלעגראפיש) די לאנדווירטשאפטליכע קאמיסיע ביים פרייסישען לאנדטאג האט אריינגעטראגען א פארשלאג צו בע-גרעניצען די יודישע שחיטה לויט דער הויך פון דער יודישער בעפעלקערונג אין פרייסען. ווייטער לעגט די קאמיסיע פאר איינצופיהרען עלעקטרישע בעטויבונג פון די בהמות פאר דער שחיטה. אויב דאס שטעהט נישט אין סתירה מיט'ן יודישען דת.

א כלומר'שטער ארימער יודישער זייגערמאכער א מיליאנער.

פיהרענדע רומענישע פערזענליכקייטען זאלען זיין פערמישט אין דער אפערע.

בוקארעשט. (יט"א). בעת די ארעסטען, וואס זענען לעצטענס דורכגעפיהרט געווארען אין יאסי, אין צוזאמענהאנג מיט א ריזיגער אפערע פון איינקויפען טייערע יובעליר-אויסארבייטונגען ביי אנ'אינטערנאציאנאלער איינברעכער-באנדע איז געמאכט געווארען אנ'איבעראשענדע ענטדעקונג, אז דער קישינעווער ארימער יודישער זייגערמאכער נחום אדאצקי איז א מולטי-מיליארדער. אין א באנק-סעיף און אין דער ערד האט מען געפונען בעגרא-בען פערשידענע טייערע קאסטבארקייטען אויף א סומע פון 100 מיליאן לעי, וואס האבען אנגעהערט צו דעם ארימען זייגערמאכער. עס איז אויך געפו-נען געווארען א טייערע טאבאק-פושקע פון קייזער פראנץ יאזעף, א דיאדעם און 300 בריליאנטען. די אויספארשונג ווערט ענערגיש געפיהרט, כדי צו ענטדעקען ווי אזוי דער ארימער זייגערמאכער האט געשאפען אזא פאנטאסטישען פערמעגען.

די גאנצע רומענישע פרעסע ווידמעט פיל ארט דער דאזיגער אפערע, וואס קען פערוואנדעלט ווערען אין א פאליטישע סענסאציע, ווייל דער ארעסטירטער אדאצקי דראהט מיט קאמפראמיטי-רענדע רעוועלאציעס וועגען פיהרענדע פערזענ-ליכקייטען פון געזעלשאפטליכען לעבען אין רומע-ניען, וואס האבען זיך בעטייליגט אין די הכנסות פון דעם געהיימען יובעליר-האנדעל.

———:O:———

ווארשאווער סוחרים שיצען זיך געגען דער כוואליע פון פראטעסטן

וואַרשאַ, 18 (טעלעפאניש). אין לאקאל פון דער צענטראלע פון סוחרים-פערבאנד איז פאר-געקומען אנ'אויסערגעוועהנליכע אלגעמיינע פערזאמ-לונג פון די מיטגלידער פון דער מאנופאקטור-סעק-ציע, צו בעטראכטען די פראגע וועגען שיצען די סוחרים פון אונעהרליכע בעלי-חובות.

ארוו. פראף האט געהאלטען א קורצען רע-פעראט וועגען נייעם צירקוליאר (מיר האבען איהם געבראכט אין נעכטיגען נומער פון „נ. פאלקס-בלאט"), וואס דאס פינאנץ-מיניסטעריום האט שבת פובליקירט אין די פינאנץ-אמטען בנוגע דעם 1 פראצענט אומזאץ-שטייער פאר די הורט-סוח-רים, וואס פיהרען נישט קיין נארמאלע האנדעלס-ביכער.

דער רעפערענט האט אנגעוויזען, אז דער דא-זיגער צירקוליאר איז א פיל ענגער, ווי אנ'עהנלי-כער צירקוליאר, וועלכער איז ארויסגעגעבען גע-ווארען פאר א יאהרען. דאס פערקלענערען דעם אומזאץ-שטייער איז אינגאנצען אפהענגיג פון לייטער פון שטייער-אמט און ס'וועט אונמעגליך זיין נאכצוקומען די פארערונגען פון דאזיגען צירקו-ליאר.

נאכ'ן רעפעראט איז פארגעקומען א קורצע דיסקוסיע, די רעדנער האבען געפרובט אויפצעווי-זען, אז ס'איז ווינשענסווערט איינצופיהרען אין הורט-האנדעל נארמאלע האנדעלס-ביכער.

די קאמיסיע האט פארגעלעגט אנצונעהמען דעם פאלגענדען רעגוליאמין:

די קאמיסיע פאר קרעדיט-שוץ: וועט רעגיסט-רירען יענע אלע פירמעס, וואס האבען צוגעלאזט זייערע וועקסלען צום פראטעסט, אדער האבען נישט אויסגעקויפט קיין פראטעסטען מיט זייערע זשירעס, ווי אויך יענע, וועלכע ווילען, טראץ די מאהנונגען זייערע אפענע חובות נישט בעצאהלען; אונטער-נעהמען געמיינזאמע אקציעס פון די פעראינטערע-סירטע קרעדיטארען לגבי זייערע בעלי-חובות און צווינגען זיי צו ערלעדיגען זייערע התחייבות'ן

יעדער מיטגליד פון דער מאנופאקטור-סעקציע איז מחויב מודיע צו זיין דער קאמיסיע פאר קרעד-ריט-שוץ וועגען יעדען פארגעקומענעם פראטעסט, אדער באנקראט פון יענע פירמעס, וועלכע זענען טעטיג אין דער מאנופאקטור-בראנזשע אין פוילען. די דאזיגע אינפארמאציעס וועלען דורך דער קא-מיסיע נאכגעקאנטראלירט ווערען.

אזוי לאנג ווי א פירמע, וועלכע פיגורירט אויף דער שווארצער ליסטע וועט נישט ערלעדיגען איהרע חובות טאר קיינער דער פירמע קיין סחורה נישט פערקויפען און נישט בארגען.

דארט, וואו די קאמיסיע וועט פעסטשטעלען אז ס'איז פארגעקומען א פייוויליגער באנקראט, וועט די ערלעדיגונג דורכגעפיהרט ווערען אויף א געמיינזאמען אופן.

אין פאלען, ווען ס'איז א ספק צי מען דארף דעם בעל-חוב פערעכענען אלס באנקראט, הערט אויף די קאמיסיע פאר'ן דעצידירען וועגען דעם די פעראינטערעסירטע פערזאן; קוים אבער מעלדעט ער זיך נישט, בעשליסט די קאמיסיע אויפ'ן גרונד פון די מאטעריאלען, וועלכע געפינען זיך אין איהר רשות.

די „שווארצע ליסטע" ווערט פונאנדערגעשיקט צו אלע מיטגלידער פון דער סעקציע, ווי אויך צו די פראווינצער סוחרים-פעראיינען אינגאנצען אומ-זיסט.

אויסגעשטראכען פון דער „שווארצער ליסטע" ווערט מען דורך דער קאמיסיע לויט'ן פארשלאג פון דער פעראינטערעסירטער פירמע.

אונגארישע דעלעגאציע בעמיהט זיך ריינוואשען אונגארן פון אנטיסעמיטיזם.

די אונגארישע ארגאניזאציעס אין אמעריקא געגען דעם הארטי-רעזשים אין אונגארן.

ניו-יארק, (י.ט.א.) די אונגארישע דעלע-גאציע, וואס איז אנגעקומען קיין אמעריקא כדי אנטייל צו נעמען אין דער ענטהילונג פון דענק-מאל פון אונגארישען פרייהייטס-קעמפער לודוויג קאסוט, איז דורך א בעדייטענדען טייל פון די אונגארישע ארגאניזאציעס אין אמעריקא אונפריינד-ליך אויפגענומען געווארען. די דאזיגע ארגאניזא-ציעס האבען ערקלערט א באיקאט פון דער דעלע-גאציע. די „אנטי-הארטי-ליגע" וואס נעמט ארום העכער 150 אונגארישע ארגאניזאציעס אין די פעראייניגטע שטאטען, האט ארויסגעלאזט אנ'אויפ-רוף, אין וועלכען עס ווערט געזאגט, אז די אמת'ע כוונה פון דער דעלעגאציע איז נישט דאס בעעה-רען קאסוט'ן און די פרייהייטס-שטרעבונגען, פאר וועלכע ער האט געקעמפט, נאר אויסצונוצען די געלעגענהייט, כדי צו בעקומען א הלואה פאר דער אונגארישער רעגירונג.

ווען די אונגארישע דעלעגאציע, וואס צעהלט 572 פערזאן איז אנגעקומען קיין ניו-יארק, האבען די מיטגלידער פון דער אנטי-הארטי-ליגע איינגע-ארדענט איהר א פיינדליכע דעמאנסטראציע. פון עולם האט מען געווארפען אויסרופען: „וואו איז דער מערדער העיאס"? מצד דער דעלעגאציע איז אויפגעקלערט געווארען, אז דר. העיאס וועלכער בעטייליגט זיך אין דער דעלעגאציע האט גארנישט געמיינזאמעס מיט'ן בעקאנטען אנטיסעמיטישען מאסענמערדער העיאס.

אין א געשפרעך מיט צייטונגס-פארשטעהער האט דער אנפיהרער פון דער דעלעגאציע גראף פערעני ערקלערט, אז אין דער דעלעגאציע בע-טייליגען זיך לערך 100 יודען אין זייער צאהל אויך די דעפוטאטען פאביאן און בראדי.

די דעלעגאטען האבען זיך בעמיהט אבצו-שוואכען דעם איינדרוק, וועלכען עס האבען גע-מאכט די ידיעות וועגען די אנטיסעמיטישע טענ-דענצען, וואס הערשען אין אונגארן. פראפ. פאלא-סא האט ערקלערט, אז דער אנטיסעמיטיזם פער-שווינדט אין אונגארן און די אונגארישע יודען ווינשען זיך נישט קיין אויסלענדישע אינטערווענץ. דער אונגארישער שטאטס-סעקרעטאר פאול פעטרי האט ערקלערט, אז דער נייער געזעץ וועגען „נו-מערוס קלאוזוס" מאכט נישט קיין אונטערשיד צווי-שען יודען און נישט יודען. די אונגארישע דעלע-גאציע איז אפיציעל אויפגענומען געווארען אין ניו-יארקער שטאט-ראט.

———

„זאל פילהארמאניע"
20 נארוטאוויטש-גאס 20

מארגען, מיטוואך, דעם 21. ד. ח. קומט פאר די גרויסע
יובילעאום-פייערונג פון יואל מאסטבוים

„זאל פילהארמאניע"
20 נארוטאוויטש-גאס 20

אין דעם אווענד נעהמען אנטייל די בעסטע שריפטשטעלער און קינסטלער, וואס ווארשא און לאדז פערמאגט. אין נאמען פון לאדזער ליטעראטען-פעראיין בעגריסט דער פאר-זיצענדער רעד. י. אונגער, פון פען-קלוב — משה בראדערזאן, פון סינדיקאט — רעד. לאזאר פוקס, ד"ר פריבולסקי בעגריסט אין נאמען פון לאדזער „הזמיר". צו רעדען איבער יואל מאסטבוים'ס ארט שאפען קומען ספעציעל פון ווארשא, י. מ. ניימאן — כאראק-טעריסטיק איבער יואל מאסטבוים; יעקב אפענשלאק, רעד. פון „נאש פשעגלאנד" — יואל מאסטבוים דער וויזיאנער; ש. וואגמאן—מאסטבוים דער אימפרעסיאניסט; זרבבל—די ארבייטער-טיפען פון מאסטבוים'ס שאפען; אהרן צייטלין—יואל מאסטבוים; דער דיכטער יצחק קאצענעלסאן גיט א פארטרעט פון מאסטבוים'ען. דער אנסאמבל פון „אררט" טרעט ארויס מיט אריגינעלע נומערן פון טענץ, ספעציעל ארענזשירט אויף דאס טעמא פון מאסטבוים'ס ווערק, א טאנץ ווערט אויסגעפיהרען פר' שיינע-מרים „מאריטא'ס גליק", „דאס רויטע לעבען" א טאנץ, „חלוצים גלאקען", ה' דושיגאן וועט געבען א הומאריסטישע אפטיילונג, צווישען אנדערע א הומארעסקע „דער געפאלענער דעפוטאט" געשריבען פון יובילאר צום אווענד. דער כאר פון „הזמיר" טרעט אויף מיט א רייה נומערן פון געזאנג, יואל מאסטבוים שליסט מיט א רעדע און רעציטאציעס פון זיינע ווערק: „דאס גאסען-מיידעל", „דער שוך-פוצער" א.א.

——— בילעטען שוין צו בעקומען פון מארגען ביי דער קאסע פון פילהארמאניע. ———

„אררט"
ארטיסטישער רעוויו און קאמער-טעאטער
אונטער דער לייטונג פון מ. בראדערזאן.

ווייסער זאל פון „מאנטיפעל"
זאכאדניא 43.
היינט און טעגליך

היינט, דינסטאג—1 פארשטעלונג: אנהויב 9.15 א זייגער אין אווענד
לטובת דער פאלקס-שולע נומ' 138 A
ווידערהאלונג פון 5. פראגראם א.נ.

„מלוה מלכה"

1. פראלאג
2. מלוה מלכה
3. זייגערל
4. שפאנישער סקעטש
5. מאמעניו מיין
6. כינעזישער פעפער
7. בלינדע
8. קיישלען
9. מיין 1. דעפאזיטען
10. קאנטאניסטען
11. נאך דער חופה
12. גאשציני דוואורעצי

קויפט נישט קיין מעבעל
מעבעל
מעבעל
מעבעל
בעסער איהר איבערצייגט אייך נישט איז מיין
44
מעבעל-געשעפט
גדאנסקא (דלוגא)
טעלעפאן 62-56
44
CH. ŁAZNIK

LEKARZ-DENTYSTA צאהן-ארצט
St. GELBERG
זאכאדניא 15, טעל. 31-08

צוהירגערהט.

שולדיג איז דער דירות=מאַנגעל.

פון א „טישעל" אויפ'ן מאַרק, ביז אויף דער בעשולדיגונגס-באַנק.

בויען מעג מען, נאָר נישט אָהן ערלויבניש.

א געוויסער עוזר ראָזענבלאַט האָט געהאַט א „טישעל" מיט בלויע געפעס אויף לעאָנאַרדס מאַרק. לעצטענס, האָט איהם אָנגעהויבען נישט שלעכט צו געהען, זיין קראַם איז געוואַקסען ווי אויף הייוועז, אַזוי, אַז ער האָט שוין נישט געהאַט קיין פּלאַץ, וואוהין צו לעגען די סחורות. ער האָט דעריבער בעשלאָסען צו דינגען א געוועלב, נאָר אין דער גאַנצער געגענד האָט ער נישט געקאָנט געפונען, קיין פּאַסיג געוועלב. גוטע פריינד האָבען איהם געראַטען בעסער אויפצושטעלען אַ שאַפע, אויפ'ן מאַרק גופא. אַזוי ווי די בעלי-בתים פון מאַרק זע-נען נישט געווען דאַגעגען, איז ראָזענבלאַט צוגע-טרעטען באַלד צו דער אַרבייט.

צום אומגליק האָט ער אָבער פערגעסען זיך צו בעזאָרגען מיט אַ בעשטעטיגטען פּלאַן און ער-לויבעניש פון רעגירונגס-קאָמיסאַריאַט.

מסתמא האָבען דאָס אויסגענוצט זיינע קאָנקו-רענטען, וועלכע האָבען איהם נישט געקאָנט פער-גינען פאַר וואָס ער האָט זיך דורך אַ קורצע צייט, אַזוי-גוט אַרויפגעאַרבייט, און זיי האָבען אַוועקגע-געבען ווענען דער אומלעגאַלער אַרבייט אין בע-טרעפענדען פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט.

דער אָנגעקומענער פּושאַדאָווניק האָט נאָך געטראָפען אין מיטען ברען פון דער אַרבייט.

קודם כל האָט ער פעראָרדענט די ווייטערדיגע אַרבייט אָפּצושטעלען און דעם גאַנצען בנין האָט ער פערזיגעלט.

אין אַ צייט-אַרום, ווען דער זעלבער פּאָליציי-פּושאַדאָווניק איז צופעליג געווען אין עפּיס אַ דינסט-אָנגעלעגענהייט אויף לעאָנאַרדס מאַרק, האָט ער בעמערקט, אַז די פּלאָמבעס זענען אַראָפּגעריסען געוואָרען, דער בנין איז אויסגעפערטיגט גע-וואָרען און ראָזענבלאַט האָט דאָרט איינגעאָרדענט אַ גאַנץ הויז-געשעפט.

ראָזענבלאַט איז דעריבער צוגעצויגען געוואָ-רען לויט'ן אַרטיקעל 144 פון שטראָף קאָדעקס, צו געריכטליכע פעראַנטוואָרטליכקייט, פאַר וואָס ס'דראָהט איינינגע חדשים טורמע.

נעכטען איז דער דאָזיגער פּראָצעס פאָרגעקו-מען אין קרייז-געריכט.

דער אָנגעקלאָגטער ראָזענבלאַט האָט זיך צו דעם איהם אינקרימינירטען פערברעכען נישט בע-קענט זיין פערטיידיגער אַדוו. יורקאָווסקי האָט אויף דער געריכטס-פערהאַנדלונג אויפגעוויזען, אַז די פּאָליציי האָט נישט קיין רעכט, לויט אייגענער איניציאַטיוו, צו פערזיגלען אַזעלכע, נישט פאַר-שריפטליך - געבויטע בנינים.

פּאָליציי קאָן נאָר אויספיהרען די פעראָרדנונג פון דער בוי-קאָמיסיע ביים מאַגיסטראַט, וועלכע איז די איינציגע דערצו בערופענע מאַכט.

אַזוי ווי דער מאַגיסטראַט האָט אַזאַ פעראָרד-נונג, צו פערזיגלען די שאַפע, נישט אַרויסגעגעבען, איז די האַנדלונג פון דער פּאָליציי נישט געווען געזעצליך און ממילא איז נישט פערהאַן לויט זיין מיינונג, קיין רעכטליכער גרונד ראָזענבלאַט'ן צו בעשטראָפען.

דער ריכטער קאָרווין-קאַראַטקיעוויטש האָט טיילווייז איינגעשטימט מיט די אויספיהרונגען פון פערטיידיגער און ער האָט אַנערקענט ראָזענבלאַט'ן פאַר שולדיג בלויז פאַר נישט אויספיהרען די פּאָ-ליצייאישע פעראָרדנונג. אויפ'ן סמך פון 138 אַרט. פון שטראָף-קאָדעקס האָט ער איהם פער'משפט אויף 3 טעג אַרעסט.

פערברענט געוואָרען א הויז אויף נאַפּיורקאָווסקא-גאַס

לאָקאַטאָרען געבליבען אָהן אַ דאַך איבער'ן קאָפּ.

(ר) נעכטען איז אויסגעבראָכען א גרויסע שרפה אין הילצערנעם הויז אויף נאַפּיורקאָווסקאַ 157. די שרפה האָט אין איין אומגעבליק אַרומגעכאַפּט דאָס גאַנצע הויז און ס'איז שוין נישט געווען קיין שום רייד וועגען אָפּראַטעווען עפּיס, די אַרויסגערופענע פייערלעשער האָבען דעריבער זיך פערנומען מיט אָפּהיטען די אַרומיגע בנינים, דאָס גאַנצע הויז איז פערברענט געוואָרען, די דריי לאָקאַטאָרען, וואָס האָבען דאָרט געוואוינט, זענען געבליבען אין איין העמד און אָהן דאַך איבערן קאָפּ. איינער פון די לאָקאַטאָרען האָט בעקומען בראַנד-וואונדען און צו איהם איז אַרויסגערופען געוואָרען די פּאָגאָטאָוויע.

די דאַכלאָזע לאָקאַטאָרען האָבען זיך געווענדעט צום מאַגיסטראַט וועגען אָפּגעבען זיי אַנ'אָרט אין די שטעטישע באַראַקען פאַר עקסמיסירטע.

—:o:—

אויפ'ן לאָדזער מאַרק ווערט ערוואַרט א קריזיס.

אפיציעלער אָרגאַן פון האַנדעלס=מיניסטער וועגען יודען אין לאָדז.

אין לעצטען נומער פון זשורנאַל „פּשעמיסל אי האַנדעל", אָפיציעלען אָרגאַן פון האַנדעלס מי-ניסטעריום איז אָבגעדרוקט געוואָרען אַנ'אינטערע-סאַנט אַרטיקעל וועגען דער סיטואַציע אויפ'ן לאָ-דזער מאַרק. דער מחבר פון דעם אַרטיקעל שרייבט צווישען אַנד. פאָלגענדעס:

לאָדז פיהלט שטענדיג אויף אַנ'אייגענאַרטי-גען אופן דעם קריזיס אין דער לאָדזער קאָניונק-טור. דער לשון פון די לאָדזער מאַנופאַקטוריסטען בעמיהט זיך שטענדיג מיט איין וואָרט צו כאַראַק-טעריזירען די סיטואַציע. היות ווי 90 פּראָצ. מאַ-נופאַקטוריסטען אין פּוילען, פּונקט ווי אין גאַנץ אייראָפּאַ, זענען יודען, ווערט די כאַראַקטעריסטיק אויסגעדריקט אין יודיש. אויף אַזאַ אופן איז ענט-שטאַנען דאָס וואָרט „כמו וועקסעל". דאָס זענען געווען ווערטער, וועלכע האָבען בעצייכענט דעם מאָמענט, ווען מען האָט געהאַנדעלט מיט אַזוי-גערופענע געלד-וועקסלען אין דער צייט פון דער וואַלאָריזאַציע.

די איצטיגע קאָניונקטור ווערט בעצייכענט מיט דעם וואָרט „הקפה וועקסעל", ד. ה. מיט אַזעלכע וועקסלען, וועלכע וועלען ווערען געצאָהלט נאָך דעם יודישען יום-טוב סוכות. די סיטואַציע ווערט אָבער בעצייכענט נאָך מיט איין וואָרט: אין לאָדז זאָגט מען, אַז עס איז געקומען די צייט אויך די אַזוי-גערופענע „קאַסע-וועקסלען", ד. ה. אַזעל-כע וועקסלען, וועלכע מען קאָן נישט דיסקאָנטירען און זיי בלייבען ליגען אין דער קאַסע פון פאַב-ריקאַנט.

אַלזאָ, „הקפה", „כמו" און „קאַסע" — דאָס זענען די ווערטער, מיט וועלכע עס ווערט כאַראַק-טעריזירט די איצטיגע סיטואַציע אויף דעם לאָד-זער מאַרק.

מען מוז צוגעבען, אַז די „כמו"-וועקסלען ווע-רען איצט גענומען אויף 2 חדשים און מען רע-כענט אַראָב פאַר זיי פער קאַסע.

דער מחבר פון אַרטיקעל בעמערקט, אַז ער גלויבט שטאַרק אין די פּסיכאָלאָגישע ערשיינונגען אין לאָדז און דעריבער האָט ער מורא, אַז די פּע-סימיסטישע שטימונג, וועלכע בעמערקט זיך צווי-שען די לאָדזער יודען, זאָל זיך נישט אַמאָל אַרויס-ווייזען אַלס אַ פּאַרזאָג פון אַ שווערען קריזיס אויפ'ן לאָדזער מאַרק.

Dr.med.A.URYSON
ספּעציאַל-אַרצט
פאַר אינערליכע קראַנקהייטען
קאָנסטאַנטינער 20, טעל. 35-85
נעהמט אָן פון 3—5 נאָכמיטאָג. 887

זאַל פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20.

גאַסטראָלען פון די בעליבטע אַרטיסטען חנה לערנער און דוד זיידערמאַן

היינט דינסטאָג, 9 אָוונד גרויסע פּאָפּולערע פאָרשטעלונג פון 1 ביז 2.50

דער שמאַרקסטער שלאַגער, וואָס איז געשפּילט געוואָרען — אין אַמעריקאַ —

אין נאָמען פון גאָט

לעבענס-בילד אין 3 אַקטען מיט געזאַנג און טענץ פון שטיינבערג, רעזשי—דוד זיידערמאַן. הויפּט-ראָלען: „יהושע'לע"—חנה לערנער; „יצחק"—דוד זיידערמאַן. די שענסטע געזאַנגס-נומערן ווערען געזונגען אין דער פּיעסע „קופּלע", „זיי מיר מוחל, גאַטעניו" געזונגען פון חנה לערנער, „המבדיל" פון קאָמפּאָזיטאָר זילבערט, אַראַנזשירט פון זעלמאַן, ווערט געזונגען פון דוד זיידערמאַן מיט'ן כאָר, דער שלאַגער-נומער „שטיין, שטיין" ליבלינגס-נומער געזונגען פון דוד זיידערמאַן.

ס'נעהמען אַנטייל פרויען: בעזמאַן, זעווקינאַ, מאַכאַראָווסקאַ, פאָדערמאַן. מענער: אַריעל, אייזענבערג, בירנבוים, באַלבירסקי, האַמבורגער, מאַכאַראָווסקי, נייהויז, פּאָליאַנסקי, צווילינג. מוזיקאַלישע לייטונג: ל. זעלמאַן. טענץ איינשטודירט פון טאַנץ-מייסטער ב. לייבאָוויטש. אַדמינ.: א. בעזמאַן. ביהנע-לייטער: מאַכאַראָווסקי. בילעטען אין פילהאַרמ.-קאַסע.

טעלעגראַמען.

רעקאָנסטרוקטיווע-הילף פון „דזשאָינט"

פּאַריז, 19 (י.ט.א. טעלעגראַפיש) דאָ איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער רעקאָנסטרוקטיווער אָפּטיילונג ביים „דזשאָינט".

נאָך די בעריכטען איז בעשטעטיגט געוואָרען 100,000 זל. פאַר רומעניען און טשעכאָסלאָוואַקיי.

עס איז אויך בעהאַנדעלט געוואָרען די פראַגע וועגען די יודישע קרעדיט-געזעלשאַפטען אין פּוילען און עס איז פעסטגעשטעלט געוואָרען די ריכטליניע פון זייער טעטיגקייט.

שרפות.

בערלין, 19. (א. ח.) אויפ'ן באַהנהויף לערפעי הינטער בערלין איז אויסגעבראָכען אַ שרפה אין די תבואה שפּייכלערס, אַ גרויסער שפּייכלער 100 מעטער לאַנג און 50 מעטער ברייט איז גענצ-ליך פערברענט געוואָרען. נאָך גרויסע אָנשטרענ-גונגען איז געלונגען די שרפה צו לאָקאַליזירען.

לאָנדאָן, 19. (אטע) אין שטעטעל סאַלפאָר זענען בעת אַ שרפה אין אַ קינדער פּשיטולעק פער-ברענט געוואָרען 5 קינדער אין עלטער פון 4—5 יאָהר. די קינדער האָבען זיך געפונען אויפ'ן ערשטען שטאָק און ווייל מ'האָט נישט געהערט זייערע הילפס-רופען, האָט מען גערעכענט אַז די רינגשאַפט האָט זיי שוין אַרויסגעטראָגען.

„דוויעשטשי זשידוב".

די „כעלמער שטימע" בריינגט פאָלגענדיגען אינטערעסאַנטען וואַהל-קוריאָז, וואָס ס'האָט פּאַ-סירט אין כעלם:

„איהר געדענקט דאָך אוודאי די מעשה מיט שלום-עליכמס דאָרף-מלמד, וואָס האָט, פאַר זיין אַהיימקומען אויף פּסח, טעלעגראַפירט צו זיינע בני-בית: „פּרינאַטאָוואַליאַט באָמבי, יעדו צאַרסט-וואָאַט" גרייט צו באָמבעס, (קנייידלעך) איך פאָהר קינינגען) — די טעלעגראַמע האָט אויפגעטרייסעלט די געהיים-פּאָליציי, ווייל מ'האָט געקלערט, אַז מ'האָט צו טון מיט אַ געפעהרליכען אַנאַרכיסט, מיט אַ מלוכה-פערשווערער.

דאָס זעלבינע האָט אויך געטראָפען אין כעלם, און די מעשה איז געווען אַזוי:

מיט עטליכע טעג פאַר די וואַהלען האָט מען פונ'ם הינגען „אַגודיסטישען וואַהל-קאָמיטעט" טעלע-גראַפירט קיין וואַרשא נאָך עטליכע הונדערט עק-זעמפּליאַרען „דער יוד".

דאָס בחור'ל, וואָס האָט געשריבען די טעלע-גראַמע, איז נישט געווען קיין גרויסער למדן אין פּויליש און וועלענדיג זיך איינבריינגען ווערטער האָט ער אָנגעשריבען: „פּראָשע וויסלאַטש דוויעשטשי זשידוב" (כ'בעט אַרויסשיקען צוויי הונדערט יודען)".

16-טע מלוכה-לאָטעריע

5-טע קלאַס 10-טער טאָג.

15.000 זל. נומער 89641.
10.000 — 67217 100731.
5.000 — 27841 38774 41508 84266 103234.
3.000 — 11631 46657.
2.000 — 37353 70343 80010 86367 129622.
1.000 — 14719 19702 20002 38677 41577 57023 63589 64623 64833 68316 83570 86306 87325 96675 103261 108481 109208 115435 117419 123938 124813.
600 — 4725 7860 11888 14230 16778 17133 22437 39263 42351 54647 86805 94579 107369 107710 123444 127412 127477.
500 — 1073 22651 25970 28467 28552 35910 40904 41620 43003 47371 50241 54549 55220 56050 67083 73297 78122 84059 86794 88157 97873 102910 105501 111545 112618 114765 115610 116105 120057.

דאָס געווינס פון 5000 זלאָטעס, וואָס איז געפאַלען אויפ'ן נומער 41508 שטאַמט פון דער קאָלעקטור פון ס. יאַטקאַ פּיעטרקאָווער 22, פּיע-טרקאָווער 66.

עס איז כדאי צו בעמערקען, אַז אין דער איצטיגער ציהונג פון דער 5-טער קלאַס זענען שוין אין דער קאָלעקטור געפאַלען איינינגע גרעסערע געווינסען.

„דער הייליגער רשע

זיין זינד און זיין וועג צו גאָט".

אונטער דעם טיטעל ווערט שבת דעם 24-סטען ד. מ. 12 פריה-מאָרגען אין „אררט" פאָרקומען אַ פאָרלעזונג פון דיכטער אהרן צייטלין פון וואַרשאַ איבער זיין דראַמע יעקב פראַנק.

פאָרוואָרט און כאַראַקטעריסטיק איבער דער דראַמע — יואל מאַסטבוים.

רעציטאַציע און איבערדערצעהלונג פון אינ-האַלט — אהרן צייטלין

רעפעראַט איבער'ן יודישען טעאַטער אהרן צייטלין.

בילעטען שוין צו בעקומען.

אין יודישע הילף=אינסטיטוציעס.

בעזוך אין דער פרויען=געזעלשאַפט „אַרבייט" (פּראַצאַ).

מיט אַנ'ערך אַ האַלב יאָהר צוריק איז זיך אַ גרופּע יודישע דאַמען געלונגען צו לעגאַליזירען אַ געזעלשאַפט צו פערשפּרייטען אַרבייט צווישען יודישע פרויען „אַרבייט" („פּראַצאַ"). די דאָזיגע גריפּע דאַמען, איז געווען זעהר ענערגיש, האָבען באַלד צוזאַמענגעשטעלט די ערשטע נויטיגע מיטלען, גע-דינגען אַ גרויסען לאָקאַל פון 5 צימערען אויף וואָלטשאַנסקאַ 21 און איינגעאָרדענט 4 קורסען פון פערשידענע פאַכען. די גאַנצע איינאָרדענונג פון לאָקאַל — טישען, שטולען, שאַפעס א. אַנד. זענען געשענקט געוואָרען דורך די גרינדערינס און אַ טייל מיטגלידער. דאָס איז אָבער געווען וועהניג האָט מען זיך בעמיהט צו שאַפען נייע מיטגלידער, וועלכע האָבען צוזאַמענגענומען 9 ניי-מאַשינען און אין אָקטאָבער, איז געעפענט געוואָרען דער קורס פאַר דאַמען-שניידעריי, קינדער-קאָנפעקציע א. אַז. וו. ביי וואָס עס זענען בעשעפטיגט 34 שילערינס. אין דער זעלבער צייט איז אויך געעפענט געוואָרען די אָפּטיילונג פאַר האַנט-אַרבייט, האַפט, צייכנען א. אַז. וו. אויף דעם דאָזיגען קורס לערנען זיך 32 מערלעך. אָנהויב יאַנואַר איז אָרגאַניזירט גע-וואָרען אַ נייער קורס פון וועש-נעהעריי און צו-שניידעריי אויף וועלכען ס'לערנען 28 שילערינס און באַלד נאָכדעם איז אָרגאַניזירט געוואָרען דער קורס פון אָנדולאַציע און מאַניקור. איצט לערנען אויף די קורסען 112 שילערינס צווישען זיי 12 פערהיי-ראַטע. די אַלגעמיינע עלטער פון די שילערינס איז פון 15 ביז 45 יאָהר. די שילערינס צאָהלען 15 זל. אַ חודש, דערביי זענען 33 פּראָצענט אינגאַנצען בעפרייט פון אָפּצאָהל, 50 פּראָצ. האָבען הנחות און נאָר 17 פּראָצ. צאָהלען דעם פולען פּרייז. דער סאָציאַלער צוזאַמענשטעל פון די שילערינס עלטערען איז פאָלגענדער: יתומים 22, אַרבייטסלאָזע — 9, האַנדווערקער און אַרבייטער — 24 און קליינ-הענדלער סוחרים א. אַנד. — 57. די הכנסות פון דער געזעלשאַפט שטעלען זיך צוזאַמען פון מיטגלידס ביטראַג. פון עפענטליכע אינסטיטוציעס, ווי דער מאַגיסטראַט, יודישער קהלה, האָט די געזעלשאַפט נאָך קיין שום שטיצע נישט בעקומען. די איינציגע גרעסטע שטיצע, וואָס די אינסטיטוציע האָט בע-קומען זענען געווען צוויי נייה-מאַשינען פון דער „בני בריתה-לאָזשע".

די אַרבייט, אויף די קורסען, ווערט געפיהרט דורך 5 לעהרערינס ספּעציאַליסטינס. די פערוואַל-טונג האָט זיך געווענדעט צו די פערשידענע יתומים-הייזער, אַז זיי זאָלען די אַרבייט, פאַר זייערע קינ-דער, געבען צו נעהען אין די וואַרשטאַטען פון „פּראַצא" און די אַרבייט ווערט דאָרט אויסגעפיהרט אומזיסט. די פערוואַלטונג פּלאַנט איינצואָרדענען נייע קורסען און ווען ס'וועלען זיך מעלדען גרופּען פון 15—20 שילערינס וועט פאַר זיי איינגעאָרדענט ווערען אַ נייער קורס. די פערוואַלטונג האָט זיך איצט אויך פעראינטערעסירט מיט קאָנצעסיאָנירען די קורסען, כדי אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן נייעם צעכען געזעץ, זאָלען די שילערינס, וואָס וועלען ענדיגען די קורסען, אויך קענען זיך רעכטליך איינאָרדענען.

נעכטען האָבען אונזערע מיטאַרבייטער בעזוכט די שולע און בעזיכטיגט די אַרבייט פון די אינס-טרוקטאָרקעס און שילערינס. ס'מאַכט אַלץ זעהר א גוטען איינדרוק. די לייטונג האָט נאָך אַ מעגליכקייט איינצואָרדענען פּאַראַלעלע קורסען פון די זעלבע אָדער אַנדערע פאַכען. קיין בעלנים וועלען נישט פעהלען. די הויפּט טוערינס פון דער געזעלשאַפט, פרוי פאוסט און פרוי בראָדאַטש, ערקלערען אונזער מיטאַרבייטער אַז די געזעלשאַפט געפינט זיך אין דער גליקליכער לאַגע צו זיין אָהן אַ רעפיציט און נישט האָבען קיין חובות. זיי גלויבען אַז די יודישע געזעלשאַפט וועט זיי קומען צו הילף און וועלען ווייטער קענען פיהרען זייער בעשיידענע אַרבייט צו שאַפען אַ קוואַל פון פּראָדוקטיווע פּרנסות פאַר הונדערטער יודישע פרויען. דאָס איז אָפּהענגיג נאָר פון די מיטלען, וואָס ס'זענען דערצו נויטיג, און די דאָזיגע מיטלען, גלויבען מיר וועלען געשאַפען ווערען.

—:o:—

אנ׳אַפּעריסטיש שטיקעל אַרבייט פון אַנ„אַמעריקאַנער“ אין וואַרשאַ.

אין דער וואַרשעווער „לעבעדיוועלט“ איז לעצטענס שטאַרק פּאָפּולער אַ יונג און שעהן יודיש ווייבעל, וועלכע איז בעקאַנט אונטערן פּסעוודאָנים „רוזשאַ רויז“. די פרוי וואוינט מיט איהרס אַ קינד אויף נאַוואָליפּקי גאַס. איהר מאַן געפינט זיך אין אויסלאַנד. און דערווייל לאָזט זיך די שטרויענע אלמנה וואוילגעהן, זי האָט זיך „זעלבסטשטענדיג“ געמאַכט און דאַרף נישט וואַרטען ביז איהר מאַן וועט איהר שיקען אויף חיונה פאַר זיך און פאַר׳ן קינד.

„רוזשאַ רויז“ פערקעהרט אין די ערשטקלאַסיגע האָטעלען און נאָר אין דער געזעלשאַפט פון רייכע געסט.

לעצטענס זענען וועגען דער דאָזיגער פרוי אַרומגעגאַנגען לעגענדאַרע מעשיות, צווישען אַנדערע רען האָט מען דערצעהלט, אַז זי האָט אַ „קניפּעל“ פון פיל טויזענדער דאָלאַרען. מיט איין וואָרט — די „גאָלדענע יוגענד“ האָט איהר געמאַכט דעם זעלבען שם, וואָס זיינער צייט דער בעקאַנטער „פּירשטין“ אַלעקסאַנדראַ מאַכין פון פּיוונאַ 15, וועלכע איז אַזוי מיאוס בע׳גנב׳עט געוואָרען אין האָטעל „בריסטאָל“ דורך אַ גענייאַלען אַפּעריסט, וועלכער האָט זי אַריינגענאַרט אין באָד אַריין און צוגענומען ביי איהר, איהר גאַנץ פערמעגען. דער אַפּעריסט האָט זיך, ווי בעקאַנט, געהאַט איינגעמאָלדען אין האָטעל אַלס אַהרן כץ פון גאַרוואָלין.

אין דער צייט, ווען כץ ווערט נאָך אַלץ געזוכט דורך דער פּאָליציי און פּריוואַטע רעטעקטיווען איבער אַלע קאַוויאַרניעס און „מלינות“, האָט דערזעלבער אַפּעריסט פּאָריגע וואָך אָפּגעטון אַ פריש שטיקעל אַרבייט, וואָס איז איהם אַזוי געלונגען, ווי ביי דער „פּירשטין“ אַלעקסאַנדראַ ניקאָלאַיעוונאַ.

ער האָט זיך אין וואַרשאָ בעקענט מיט דער אויבענדערמאָהנטער „רוזשאַ רויז“ געווען ביי איהר מיט צוויי בעזוכען, אויסגעקוקט גוט איהר מאַטעריעלען מצב, שפּילענדיג די גאַנצע צייט די ראָל פון אַנ׳אַמעריקאַנער יוד, וועלכער רעדט נאָר ענגליש אָדער יודיש. היות רוזשאַ רויז קען נישט קיין ענגליש, האָבען זיי גערעדט יודיש. ער האָט זי איינגעלאַדען צו פאָהרען מיט איהם קיין לאָדז, וואוהין ער דאַרף זיין געשעפטליך.

ער האָט אויך איהר בעת מעשה געגומען ווירקען, אַז זי דאַרף פערלאָזען איהר איצטיגען „לעבענס־שטייגער“ און זיך אומקעהרען אויפ׳ן דרך הישר. ער האָט איהר פאָרגעלעגט זיך צו נעהמען צום מסחר, וואָס קען ברענגען פּראָפיט. ער האָט אין איהר אַזוי פיל אַריינגערערט, אַז זי האָט איהם אַלץ געפאָלגט און מסכים געווען. לויט זיין פאָרשלאַג האָט רוזשאַ רויז מיטגענומען קיין לאָדז 250 דאָלאַר, כדי דאָרט איינצוקויפען אַ קראָם סחורה. אין לאָדז זענען זיי פערפאָהרען אין אַנ׳ערשטקלאַסיגען האָטעל און פערבראַכט צוזאַמען אַ גאַנצען מעת־לעת. ביינאַג האָט דער „אַמעריקאַנער“ אַרומגעפיהרט זיין דאַמע איבער די גרויסע פירמעס זוכענדיג לפנים, אַ פּאַסענדען טראַנספּאָרט מאַנופאַקטור. אין אָוונר האָט זיך אָנגעהויבען די געשיכטע מיט׳ן פיהרען אין באָד אַריין. דער „אַמעריקאַנער“ האָט געהייסען צוגרייטען אַ וואַנע. פריהער האָט ער זיך גוט אויסגעבאָדען און נאָכהער די דאַמע. ווען זי האָט זיך געבאָדען, האָט ער דערווייל צוגענומען איהר זילבערנעם האַנד־בייטעל, 200 דאָלאַר מזומנים, וועלכע זי האָט דאָרט געהאַט ליגען, אַ פינגערל מיט אַ בריליאַנטענעם שטיין פון אַנדרעהאַל בען קאַראַט און אַ גאָלדענע פּראַנסאָלעט און איז דערמיט נעלם געוואָרען. היות די וועש און אויבערמלבושים האָט ער איהר איבערלאָזט, האָט זי געמאַכט אַ שווייג, ווייל זי האָט מורא געהאַט פאַר אַ קאָמפּראָמיטאַציע.

רוזשאַ האָט זיך נאָכהער ערשט ביים פּאָרטיער פון האָטעל דערוואוסט, אַז דער „אַמעריקאַנער“ איז געווען איינגעמאָלדען אויפ׳ן נאָמען אַהרן כץ. אַזוי ווי זי איז געבליבען אָהן אַ גראָשען ביי דער נשמה און נאָך געדאַרפט בעצאָהלען פאַר׳ן האָטעל, בעדינונג און עסען, איז זי אַרויס אין גאַס אין אַוועק אין אַ לאָמבאַרד, וואו זי האָט פערזעצט איהר טייערען קאַראַקולענעם מאַנטעל, זיך געקויפט אַ צווייטען געוועהנליכען שוועדען מאַנטעל און בעצאָהלט פאַר׳ן האָטעל און אַלעם נויטינען. אַ צובראָכענע איז רוזשאַ רויז צוריקגעקומען קיין וואַרשאַ.

עס איז כמעט זיכער, אַז דאָס איז אַ שטיקעל אַרבייט פון אַ געניטען וואַרשאָווער אַפּעריסט, וואָס פערקעהרט צווישען דער וואַרשאָווער „גאָלדענער יוגענד“ און ווייסט אַלע סודות פון דער „ראַמען־וועלט“.

דירה־קאָנטראַקטען פון פאַר דער מלחמה זענען נישט גילטיג.

אורטייל פון וואַרשאווער פרידענס־געריכט.

זעהר אַ כאַראַקטעריסטישען פּראָצעס, וואָס האָט אַ פּרינציפּיעלע בעדייטונג פאַר טויזענדער לאָקאַטאָרען, האָט די טעג בעטראַכט דאָס פרידענס־געריכט פון 12־טען בעצירק אין וואַרשאַ.

אין יאָהר 1911 האָט דער ה׳ קעניגסגעלד אָפּגערונגען אַ געשעפט אויף מיאַראָוואַ 21 ביים הויז־ווירט צווייגנהאַפּט, ביים שרייבען דעם קאָנטראַקט איז אַריינגעשטעלט געוואָרען אַ פּונקט, אַז ווען ה׳ צווייגנהאַפּט וועט צו טרעטען צו איבערבויען זיין הויז, דאַרף ער מיט 3 חדשים פריהער וועגען דעם מעלדען דעם לאָקאַטאָר און דער לאָקאַטאָר מוז זיך אַרויסציהען.

יעצט, אין סוף פון 27־טען יאָהר, איז דער ה׳ צווייגנהאַפּט צוגעטרעטען צום איבערבויען זיין הויז און לויט׳ן אָפּמאַך פון יאָהר 1911, האָט ער וועגען דעם געמאָלדען זיין לאָקאַטאָר, אַז יענער זאָל זיך זוכען אין משך פון דריי חדשים אַ צווייטע וואוינונג.

ה׳ קעניגסגאָלד האָט אָבער זיך אָבגעזאָגט אויסצופיהרען דעם אָפּמאַך, און נישט קוקענדיג אויף די פיל מאָליגע אויפפאָדערונגען פון בעל־הבית, האָט ער זיך נישט אַרויסגעצויגען.

ה׳ צווייגנהאַפּט האָט דאַן זיין לאָקאַטאָר אָנגעקלאָגט אין געריכט. ער האָט געפאָדערט אַנ׳עקסמיסיע, פערזופענדיג זיך אויפ׳ן אָפּמאַך פון יאָהר 1911, וואו ס׳ווערט געזאָגט, אַז דער לאָקאַטאָר פערפּליכטעט זיך אַרויסצוציהען אין דער צייט, ווען מ׳וועט צוטרעטען צום איבערבויען דאָס הויז.

אַלס פערטיידיגער מצד דעם לאָקאַטאָר איז אַרויסגעטרעטען אַדוו. וויכער, וועלכער האָט אָנגעוויזען אין אַ לענגערע רעדע, אַז דער אָפּמאַך צווישען בעל־הבית מיט זיין לאָקאַטאָר איז איצט נישט גילטיג, צוליב דעם געזעץ פון לאָקאַטאָרען־שוץ, וואָס פערפּליכטעט אין פּוילען.

אַזאַ מין אָפּמאַך, וועגען בעפרייען אַ שטוב קאָן לויט׳ן געזעץ פון לאָקאַטאָרען־שוץ נאָר עקזיסטירען צווישען אַ לאָקאַטאָר און זיין סוב־לאָקאַטאָר און דאָס אויך נאָר אויפ׳ן פּאַפּיר. דער אָפּמאַך פון דריי יאָהר פאַר דער מלחמה איז ביי היינטיגען טאָג נישט גילטיג, ווייל דאָס געריכט מוז זיך רעכענען מיט׳ן געזעץ פון לאָקאַטאָרען־שוץ.

נאָך אַ קורצער בעראַטונג, ווערט די ביטע וועגען עקסמיסיע אָפּגעוואָרפען.

אַזוי אַרום האָט דאָס געריכט בעוויזען, אַז די אָפּמאַכען פון פאַר דער מלחמה וועגען דירות זענען איצט מעהר נישט גילטיג, אויב זיי זענען נעגען דעם געזעץ פון לאָקאַטאָרען־שוץ.

———:0:———

די יוד. בעפעלקערונג אין ניו־יאָרק

1.728.000 יודישע איינוואוינער.

ניו־יאָרק, (יט״א) לויט דער לעצטער פאָלקס־צעהלונג, וואָס איז איצט פערעפענטליכט געוואָרען, בעטרעפט די יודישע בעפעלקערונג אין גרויס ניו־יאָרק 1.728.000 נפשות. לויט דער פאָלקס צעהלונג אין די יאָהרען 1917—18 האָט די צאָהל יודען אין ניו־יאָרק בעטראָפען 1.500.000 נפשות און אין יאָהר 1920 — 1.643.000 נפשות.

הגם אין אַבסאָלוטע ציפערן איז די צאָהל פון דער יודישער בעפעלקערונג געשטיגען, דאַרף אָבער פעסטגעשטעלט ווערען, אַז אין פערגלייך מיט דער אַלגעמיינער בעפעלקערונג, פאַלט דער פּראָצענט־זאַץ פון דער יודישער בעפעלקערונג אין ניו־יאָרק די שטערבליכקייט איז ביי יודען קלענער ווי ביי דער נישט־יודישער בעפעלקערונג. די פערקלענערונג פון דער יודישער בעפעלקערונג נעהמט זיך אָבער דערפון, וואָס דער פּראָצענט־זאַץ פון געבורטען ביי יודען איז קלענער ווי ביי דער אַלגעמיינער בעפעלקערונג. די סטאַטיסטישע פאָרשונגען, בעווייזען, אַז יודען אין דער עלטער פון 45 יאָהר זענען מעהר ווי נישט־יודען פּרעדיספּאָנירט צו האַרץ־שלאַגען, קרעבס, צוקער־קראַנקהייט, טובערקולאָז און נערווען־קראַנקהייטען. גלייכצייטיג בעווייזען די יודען מעהר אויסדויער ביים בעקעמפען דעם טובערקולאָז ווי נישט־יודען.

אַ בעדייטענדען איינפלוס אויפ׳ן קליינעם וואוקס פון דער יודישער בעפעלקערונג אין ניו־יאָרק האָט אויך דאָס אָפּשטעלען פון דער יודישער אימיגראַציע.

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט“ ענטוואָרטען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן.

יורידישע אָפּטיילונג פון „נייעם פאָלקסבלאַט“.

ביים דערלאַנגען אַנ׳אָנפראַגע אויף אַ יורידישע עצה, דאַרף צוגעלעגט ווערען דער קופּאָן מיט דער דאַטע פון טאָג, ווען די אָנפראַגע ווערט אַריינגעגעבען. אויף אָנפראַגען אָהן קופּאָן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

גילטיג דעם 20־טען מערץ 1928

K. .7167

מ׳קאָן די הייל־קאָסטען אויפמאָנען אויך ביי אייער זוהן.

———

.7168 י. ש. פון זאַכאָדניאַ גאַס.

דער טריק פון אייער שווער וועט זיך נישט איינגעבען. מיט׳ן אויסמעלדען פון הויז־בוך אָהן אייער וויסען, קוים שלאָפט איהר דאָרט פאַקטיש און האָט שטיין אייערע זאַכען, פערלירט איהר נאָך נישט אייערע רעכט אויף דער וואוינונג. אַלענפאַלס האָט איהר נישט ווייניגער רעכט, ווי אַ געוועהנליכער סובלאָקאַטאָר, וויבאַלד איהר צאָהלט קיין דירה־געלד, מאַכט אַוואַנטורעס א.אַ.וו., קאָן אייך דער שווער איינקלאָגען אין געריכט אויף אַנ׳עקסמיסיע.

———

.7169 אַ געטרייער לעזער פון באַלוט.

אויב אייער פאָטער איז יונגער פון 60 יאָהר, מוז ער זיך שטעלען פאַר אַ קאָמיסיע. אויב ער וועט אַנערקענט ווערען פאַר נישט אַרבייטספעהיג וועט מען אייך אַנ׳אָפּיעקונסטוואַ אַנערקענען.

———

.7170 ש. ש.

די אַפּעלאַציע דאַרפט איהר אָפּגעבען אין דער וואָיעוואודזטווע אין משך פון 2 וואָכען.

———

.7171 מ—סקי.

אַ צאָהן־טעכניקער האָט נישט קיין רעכט צו רעקלאַמירען זיך אין דער אַלגעמיינער פּרעסע, ער מעג זיך אָבער יאָ אַנאָנסירען אין דער ספּעציעלער פאַך־פּרעסע.

———

.7172 שאַטאָן.

.7173 ל. ז—טש.

.7174 אַ טעגליכער לעזער פון גראָנסקאַ.

.7175 ה. שרייבמאַן.

.7176 צ. ב. פון זאַרזשעווסקאַ.

וועגען אייערע ענינים דאַרפט איהר זיך פערשטענדיגען פערזענליך מיט אונזער יוריסט טעגליך פון 3—4 מיטבערענגענדיג די צייטונג.

———

אין הויף פון לעצטען צאַר.

טאָג־בוך פון דער הויפדאַמע אַננאַ ווירובאָוואַ.

יודיש—ל. בראַנט.

(39

———

7. פעברואַר — 12.

פון אָט די פראַגען איז מען איצט מעהר צורודערט, ווי אַמאָל. די פראַגע וועגען יעקאַטערינאַ שאַרניקאָווא [1] שטעהט זעהר שאַרף. דער באַרבאַס שטשעגלאָוויטאָוו האָט געקאָנט דערלאָזען אַזאַ פעהלער — אַרויסוואַרפען אַ מענשען, וועלכער שטעלט מיט זיך פאָר אַ סקלאַד מיט ידיעות, וואָס קאָמפּראָמיטירען די מאַכט. אז גאָט וויל עמיצען שטראָפען, נעהמט ער ביי איהם פריהער צו דעם שכל. אַנדערש קאָן מען דאָס נישט פערשטעהן.

נעכטען איז אָנגעקומען אַ בריף. ווער דער מחבר איז — ווייסט מען נישט. פערהאַן אַ חשד... אָט וואָס מען שרייבט:

„פילגעשעצטע אַננאַ אַלעקסאַנדראָוונאַ. איך קאָן אייך און איהר מיך אויך, דעריבער שרייב איך צו אייך: זייט וויסען, אַז אין דער ערשטער רייה זענען אָנגעמערקט צוויי מענשען, וואָס דאַרפען אומקומען: ראַספּוטין און איהר, איהר ביידע וועט אָפּגערוימט ווערען, כדי צו ליקווידירען די פראַגע וועגען דער דינאַסטיע. אויב ביז איצט האָט רוסלאַנד טאָלערירט אַ משוגע׳נע צאַריצע, איז ווייטער טאָלערירען איהר אינאיינעם מיט אַנ׳אויסגעלאַטענעם פויער וועט מען נישט. עס שרייבט צו אייך אַ מענש, וועלכער איז איבערגעגעבען דעם טראָן... און נאָך וואָס. צו מיר זענען דערגאַנגען קלאַנגען, אַז איהר טראַכט וועגען געהן אין אַ קלויסטער... ווען איהר וואָלט געגאַנגען! ווי גוט וואָלט דאָס געווען, סיי פאַר אייך, סיי פאַר די, וועלכע ווילען נישט הרג׳ענען, נאָר מוזען דאָס טון, כדי צו ראַטעווען רוסלאַנד. איבערלעגט אייך וועגען דעם אַלעמען, אַננאַ אַלעקסאַנדראָוונאַ.“

ווי שרעקליך דאָס איז. דעם געדאַנק וועגען „געהן אין קלויסטער“ האָב איך האַלב אין שפּאַס, האַלב אין ערנסט אַרויסגעזאָגט שבת, מיט אַ וואָך צוריק. אַ חוץ שוראַ׳ן [2] און מומע [3] איז דערביי געווען בלויז וויעראַ ניקאָלאַיעוונאַ [4]. אַ מאָדנע זאַך, ווי אַזוי דאָס אַלץ... אַזוי ווי דאַ האַנדעלט זיך נישט בלויז וועגען מיר. נאָר אויך וועגען זקן, וועלכער איז אונז אַלעמען טייער, ענטשטעהט די פראַגע, וואָס דאַרף מען דאָ טון. אויב אַזוי, איז עס זעהר דרייסט. וואו זשע איז אונזער אָכראַנע? זאָגען וואָיעיקאָוו׳ן? [5]). ס׳איז דאַ איין מענש, וועלכער וואָלט דאָס אַלץ געקאָנט אויפקלערען — דאָס איז קורלאָוו [6]). אָבער צו איהם האָב איך אויך נישט קיין צוטרוי.

אויב סטאָליפּינ׳ען האָבען געקאָנט ערמאָרדען אייגענע מענשען, דיזעלבע, וועלכע ער האָט אויפגעהאָדעוועט, איז וואָסער אָכראַנע קאָן מען געטרויען? אַ שרעק נעהמט אַרום. און נישט פאַר זיך. איך ווייס דאָך, אַז עס האַנדעלט זיך נישט וועגען מיר. איך אָהן דעם זקן בין אַ פּוסטער קלאַנג, אַ ביקס אָהן אַ קויל. זיין קאָפּ זוכען זיי. דעם קאָפּ פון זקן. און דורך איהם ווילען זיי טרעפען „מאַמאַ“.

9. דעצעמבער — 12.

נעכטען האָט מיר אַלעקסאַנדער עריקאָוויטש דערצעהלט די גאַנצע געשיכטע פון דער אומגליקליכער שאַרניקאָווא. עס ווייזט זיך אַרויס אַזוי. זי איז איינע פון די זינדיגע, וועלכע האָבען תשובה געטון. זי האָט פאַרגעלעגט איהרע דינסטען פאַר פּאָליטישען שפּיאָנאַזש. זי האָט פערראַטען איהרע חברים, די פּאַרטיי, אין וועלכער זי האָט געאַרבייט. דאָס האָט זי, לויט דער אָנווייזונג פון דער רעגירונג (וואַהרשיינליך, דער עיקר פון סטאָליפּינ׳ען) אינסצעניזירט די מעשה, אַז די סאָציאַל־דעמאָקראַטישע מיטגלידער פון גאָסודאַרסטווענע דומע (ווייזט אויס, זי האָט אַליין געאַרבייט אין דער דאָזיגער פּאַרטיי) האָבען כלומרשט צוגעגרייט אַ פערשווערונג, האָבען אַרויסגעלאָזט אַנ׳אויפרוף צום מיליטער אָדער עפּעס עהנליכעס. מ׳האָט אַרעסטירט די גאַנצע ס.—ד.׳טישע פראַקציע פון דער דומע, און די דומע האָט מען פונאַנדערגעטריבען. דאַכט זיך, אַז ווען אַ מיטאַרבייטער ברענגט אַזאַ נוצען פאַר דער רעגירונג, וואָלט דערזעלבער מיניסטער געדאַרפט זאָרגען פאַר איהם. אמת, זי איז אַ מיאוס׳ער נפש, אַנ׳עקעלהאַפטע בריאה, אָבער מ׳האָט דאָך איהר אויסגענוצט. זי האָט פאַר אונז געטון די בעסטע זאַך. דאַרף מען איהר, אויב נישט בעלוינען, איז לכל הפחות איינאָרדנען. און וועגען איהר האָט מען אינגאַנצען פערגעסען, אַוועקגעוואָרפען, אין הייסען מאָמענט ערגעץ אַוועקגעשיקט און — פערגעסען אָן איהר.

פאָרטזעצונג קומט.

———

[1]) יעקאַטערינאַ ניקאָלאַיעוונאַ גאַלאָווינאַ, לויט׳ן ערשטען מאַן שאַרניקאָווא, לויט׳ן צווייטען — יודקיעוויטש, אַ פּראָוואָקאַטאָרשע. אין די רעוואָלוציאָנערע קרייזען איז זי געווען בעקאַנט אונטער נאָמען „אירינאַ“ און „פּרסט“, אין דער אָכראַנע — אונטער׳ן פּסעוודאָנים „קאַזאַנסקאַיאַ“.

[2]) מאַריאַ וולאַדימיראָוונאַ גאַגאַרינסקאַיאַ — אַ פערעהרערין פון ראַספּוטינ׳ען, פריינד פון דער ווירובאָוואַ, אין רוסיש־דייטשען קריג געווען אַ באַרמהערציגע שוועסטער.

[3]) מאַריאַ יעווגעניעווא גאָלאָווינאַ — פערעהרערין פון ראַספּוטינ׳ען.

[4]) אַ הויף־פריילינע און פריינדין פון פּוריש־קיעוויטש׳ן.

[5]) וולאַדימיר ניקאָלאַיעוויטש וואָיעיקאָוו, גענעראַל־מאַיאָר פון דער קייזערליכער סוויטע, פון יאָהר 1913 ביז צו דער פעברואַר־רעוואָלוציע — קאָמענדאַנט פון קייזערליכען הויף.

[6]) פּאַוועל גריגאַראָוויטש קורלאָוו, געוו. פּראַקוראָר, געוו. גובערנאַטאָר אין קורסק און מינסק. אַ געוויסע צייט — שעף פון דער הויפּט־טורמע־פערוואַלטונג. זעהר אַ קאָמפּראָמיטירטע פערזענליכקייט. אין אָקטאָבער 1916 איז קורלאָוו בעשטימט געוואָרען אַלס וויצע־אינערן־מיניסטער, נאָר ער איז געווען אַזוי קאָמפּראָמיטירט, אַז מ׳האָט נישט געהאַלטען פאַר מעגליך צו פערעפענטליכען דעם דעקרעט וועגען זיין נאָמינאַציע.

„נייער פאָלקסבלאַט“

לאָדז. 20 מערץ 1928.

לאָדז. 20 מערץ 1928.

ווי דאַרף זיין די טאַקטיק פון די יודישע פערטרעטער אין סיים?

די הײַנטיגע וואַהל־קאַמפּאַניע האָט אויף דער יודישער גאַס, זיך אויסגעצייכענט פון אַנדערע רעדער טיס, וואָס ס'איז וועגען פראגראַמאַטישע פראַגעס כמעט אַבסאָלוט נישט דיסקוטירט געוואָרען, נאָר בלויז וועגען טאַקטישע: דורך וועלכען אופן וואָלט מען אין סיים געקענט אַריינפיהרען מעהר רעפּוטאַטען.

אין פראגראַמאַטישער ענין איז אָבער יאָ בעריהרט געוואָרען: די פראַגע וועגען מיטאַרבייט מיט דער רעגירונג.

די אַניטאַטאָרען פון 33 האָבען גע'טענה'עט, אַז מיר מוזען די וואַהל־קאַמפּאַניע פיהרען לויט'ן וואונש פון די סאַנאַציע־קרייזען, און די 18־נער האָבען דערויף געענטפערט, אַז קודם כל מוזען מיר אַריינקומען אין די נעזעצגעבערישע אינסטיטוציעס אין אַ גרעסערער צאָל און ערשט דאָרטען וועלען מיר אונטערשטיצען פילסודסקיס רעגירונג דער דאָזיגער גערעדעט איז ווי אַ רויטער פאָדים אַדורכגעגאַנגען אין דער גאַנצער יודישער פראָפּאַגאַנדע פאַר'ן מינדערהייטס־בלאָק.

ס'איז דעריבער זעהר אינטערעסאַנט צו וויסען: וואָס וועט איצט זיין?

צווישען די יודישע רעפּוטאַטען אין סיים האָבען מיר 6 פון 18־טעל, וואָס זענען געגאַנגען צו די וואַהלען מיט'ן אָקאָרשט דערמאָהנטען לאָזונג, 7 רעפּוטאַטען פון גאַליציען, וואָס האָבען שוין אַפילו אין וואַהל־פעריאָד גופא טיילווייז ממלא געווען דעם רצון פון דער סאַנאַציע, אָפּטרייסלענדיג זיך פון די מינדערהייטען און — אויב ס'איז אמת, אַז קירשבּרוין געהט אַרויך אויף דער מלוכה־ליסטע פון 1 — נאָך 2, וואָס קענען פעררעכענט ווערען פאַר 100־פּראָצענטיגע רעגירונגס־לייט.

ווי זשע וועט זיך פערהאַלטען די גרינבּוים־גרופּע?

בעת די רעפּוטאַטען רייך און טאָן האָבען אין אַלטען סיים געשלאָסען די טרויעריג־בעוואוסטע אוּגאָדע מיט סטאַנ. גראַבסקי, האָט די יודישע עפענטליכע מיינונג שטאַרק פּראָטעסטירט און מיר האָבען דעמאָלס געזאָגט, אַז יודען מעגען שליסען פאַקטען נאָר מיט לינקע, אָבער נישט מיט די ענדעקעס. די פּראַקטיק האָט בעוויזען, אַז די ליבעראַלען פון פילסודסקים שניט, וועלכע האָבען אונז, אמת, נאָר נישט געגעבען ממשות'ריגעס, און דאָך זענען זיי די בעסטע פון די ריכטונגען אין פּוילען.

אָבער פּיי די איצטיגע פערהעלטעניסען זעהט אויס, אַז די סאַנאַציע־רעגירונג וועט וועלען אפשר טיילווייז ענטגעגענקומען די עקאָנאָמישע פאָדערונגען פון אַ ווישליצקי, די קלעריקאַל־נאַציאָנאַלע פאָדערונגען פון אַ קירשבּרוין, איגנאָרירענדיג אינגאַנצען אונזער וועלטליכען נאַציאָנאַליזם.

און דערין שטעקט טאַקע די סכנה פון דער איינוואַזיע פון אַסימילאַציע, מיט וועלכער דאָס 18־טעל האָט אונז געשראָקען בעת דער וואַהל־קאַמפּאַניע.

אפשר איז דאָס טאַקע די אידעע, וואָס האָט געזיגט אויף דער יודישער גאַס, די אידעע פון וועלטליכען נאַציאָנאַליזם.

אָבער וואָס וועלען מיר מאַכען מיט אָט דעם „נצחון“? ווי אַזוי וועלען מיר איהם אוטיליזיר'ן? שוין־זשע אין דער פאָרם פון אַ פּוזישען ווידערשטאַנד דער פילסודסקי־רעגירונג? אַ ווידערשטאַנד צוזאַמען מיט דער ענדעציע, כאַדעציע און מיט די טעריטאָריאַלע מינדערהייטען?... אָדער אפשר אין אַן ערנסטער פּערטיפונג־דיסקוסיע צווישען די יודישע רעפּוטאַטען גופא, כדי צו ברענגען צו אַן אייגהייטליכען פראָנט?

אָט דאָס איז די פראַגע, וואָס דאַרף אונז איצט שטאַרק אינטערעסירען.

פּ. ק.

——:0:——

דאס לאנד אָהן אנטיסעמיטיזם.

דאָרט וואו די רעגירונג פיהרט אַן ערליכע יודען־פריינדליכע פּאָליטיק איז נישטאָ קיין פּלאַץ פאַר אַנטיסעמיטיזם צווישען די בירגער.

(קאָרעספּאָנדענץ פון בעלגראַד).

אויף דער רעגירונג און די פיהרענדע פּאָליטיקער פון יוגאָסלאַוויע האָבען די יודען נישט וואָס צו קלאָגען זיך. צווישען אַלע לענדער פון מזרח־ און דרום־איירופּא. איז דאָס יוגאָסלאַווישע קעניגרייך אַ ריחמענסווערטע אויסנאַהם. נישטאָ איבערהויפּט קיין אַנטיסעמיטיזם אין דעם דאָזיגען שעהנעם און צוקונפטסרייכען לאַנד. נישט אין דעם אָפיציעלען פערקעהר מיט דער רעגירונג און איהרע עמטער, אויך נישט אין די געשעפטליכע בעציהונגען צווישען יודען און די אַנדערע פיר רעליגיעס. צו וועלכע עס בעקענען זיך 98 פּראָצענט פון אַלע איינוואוינער אַפילו אין געזעלשאַפטליכען לעבען פיהלט זיך נישט קיין האַס.

אין אַלט־סערביע האָט מען נישט געוואוסט, וואָס עס איז אַזוינס אַנטיסעמיטיזם. אָבער נאָכ'ן וועלט־קריג האָט דער אַנטיסעמישער גיפט פּרובירט אַריינדרינגען דורך צוויי קאַנאַלען אויך אין דעם דאָזיגען לאַנד. די בעפעלקערונג פון די אַמאָליגע עסטרייכיש־אונגאַרישע פּראָווינצען איז געווען פון פריהער אַנטיסעמיטיש אָנגעשטעקט, און די גאַסטפריינדשאַפט פון גרויס־סערביע האָט געשאַפען אַ ציטווייליגען עיר מקלט פאַר פיל טויזענדער רוסישע סאָלדאַטען, וראַנגעל'ס און קאָלטשאַקס, ווי אויך פאַר אייניצלנע ראַאַקציאָנערע רוסישע פּערזענליכקייטען פון דער צאַרסקער גוואַרדיע.

דורך עטליכע יאָהר איז געווען אַ היבשע סכנה, אַז די דאָזיגע צוויי פאַקטאָרען וועלען אָנשטעקען אויך דעם רוהיגען און ריסציפּלינירטען סערבישען רעגירונגס־עלעמענט מיט אַנטיסעמיטישע באַצילען.

ס'איז נישט לייכט געווען אויסצוהאַלטען די פּערדערבליכע השפּעות פון אַלע גרעניצען (מיט'ן אויסנאַהם פון דער איטאַליענישער), און דערצו נאָך די ערנסטע אָנשטרענגונגען מצד די דייטשע איינוואוינער און רוסישע עמיגראַנטען צו פערשפּרייטען אַנטיסעמיטיזם איבערן לאַנד לשם פּרינציפּ ולשם נאַציאָנאַליסטישע מצוה.

אָבער בעוויזען האָט זיך, אַז וואו די רעגירונג און די ערנסטע נאַציאָנאַלע פיהרער זענען ערליכע געגנער פון אַנטיסעמיטיזם, קאָן דער דאָזיגער סם, איבערהויפּט נישט אַריינדרינגען אין דעם פאָלקס־קערפּער. אַלע פּומונות געגען יודען האָבען אין יוגאָסלאַוויע געפונען אַ קלאַסישען ווידערשטאַנד. די רעגירענדע און פיהרענדע סערבישע קרייזען זענען קלוגע, ניכטערע, פרידליכע און רוהע־ליבענדע פּאָליטיקער. זיי האָבען נעוועהן מאַרשירען די אַנטיסעמיטישע גפּאַהר און זענען נעווען עהרליך און פעסט ענטשלאָסען אויפצונעהמען נעגען איהר אַנגענערנישען און אויסנעהאַלטענעם קאַמף. זיי האָבען לכתחילה נישט געוואָלט דערלאָזען די ענטוויקלונג פון אַזאַ מין שעדליכער, פאָלקס־פערטעמפּענדער פּאָליטיש־סאָציאַלער שיטה. די רעגירונג האָט דערום אָנגענומען אַלע מיטלען אויך אַנטקעגען איהרע רוסישע געסט, און זי האָט געזיגט. דער אַנטיסעמיטיזם איז פערטריבען געוואָרען פון אַלע אַמטליכע, פּאָליטישע, געזעלשאַפטליכע און געשעפטליכע קרייזען.

נאָך מעהר. די יודישע פאָרשטעהער געניסען אומעטום, בפרט אין קעניגליכען הויף, און ביי אַלע רעגירונגען, גרויס כבוד און אַכטונג, אַלע זענען צופרידען וואָס די יודען האָבען נישט קיין נרונר צו תרעומות, און די יודישע פיהרער ווערען ביי יעדער געלעגענהייט דערמאָהנט, אַז אויב עס געשעהט זיי ערגיץ־וואו אין לאַנד אַן אומרעכט. זאָלען זיי תיכף מעלדען דער רעגירונג, כדי עס זאָל באַלד בעזייטיגט ווערען.

דער אָבער־ראַבינער ד"ר אַלקאַלאַי איז דער פּאַקטישער פיהרער פון גאַנצען יוגאָסלאַווישען יודענטום, אַפילו פון די אַשכנזים, און ער ווערט אין גאַנצען לאַנד ביי אַלע בעאַמטע, ביז אַרויף צום קעניגליכען הויף, בעהאַנדעלט ווי אַ יודישער שררה, איהם איז זעהר פיל צו פערדאַנקען, וואָס דער פּראָצעס פון אייגהייטליכקייט אין יוגאָסלאַווישען יודענטום — צווישען שפּאַניאָלישע, אַשכנזישע און אונגאַרישע יודען — מאַכט גוואַלדיגע פאָרטשריטען, אַזוי, אַז עס איז פערהאַן אַ בעגרינדעטע האָפנונג, אַז די „נאַציאָנאַלע“, סאָציאַלע און אַנדערע אונטערשידען צווישען אָט די יודישע גרופּען, וועלען באַלד פערווישט ווערען און וועט צוזאַמענגעגאָסען ווערען אין אַן אייגהייטליכען יודענטום איבער דעם גאַנצען לאַנד — העכסטענס מיט די קליינע דיפערענצען ביים סדר־התפילה וכדומה.

און פּרנסה בכבוד האָבען זיי אויך, "די יודען אין יוגאָסלאַוויע, סיי אין אַלט־סערביע, סיי אין די נייע פּראָווינצען. כמעט אַלעמען געהט עס מיטטעלמעסיג זעהר גוט, און זיי ברענגען גרויסע נוצען דעם גאַנצען לאַנד. נישט בלויז די רעגירונג און די פּאָליטישע פיהרער וויסען דאָס צו שעצען, נאָר אויך די ברייטע שיכטען פון דער דאָרפישער בעפעלקערונג. ספּעציעל אויפ'ן געביט פון אינדוסטריע און פון שאַפענדיגען פינאַנץ־קאַפּיטאַל, זעהען אַלע פערנאַנטוואָרטליכע קרייזען זעהר גערן יודישען איניציאַטיוו־כח און יודישען אונטערנעהמונגס־גייסט. אַדרבה, מען שטיצט אומעטום ליבער יודישע איניציאַטיוו אויף אַלע געביטען פון פאָלקס־ווירטשאַפט, איידער דעם אינדוסטריע־קאַפּיטאַל פון אַנדערע פעלקער. מען ווייסט, אַז דער יוד בלייבט דאָן גערן אין לאַנד, נאַטוראַליזירט זיך מיט דער צייט און בלייבט אַ טייל פון יוגאָסלאַווישען נאַציאָנאַל־פערמעגען, נישט נאָכשלעפּענדיג מיט זיך קיין פּאָליטישע אַפּעטיטען און אינטערעסען פון אַנדערע שטאַטען. יוגאָסלאַוויע האָלט שטאַרק פונ'ם פּאַטריאָטיזם פון די יודישע בירגער און מ'איז דאָרט אין אַלגעמיין מיט רעכט איבערצייגט, אַז יעדער יוד, וואָס וואוינט אַ שטיקעל צייט אין לאַנד, ווערט אַ יוגאָ־סלאַווישער פּאַטריאָט.

פּאַקטיש קומט פאָר אַ קליינע יודישע איינוואַנדערונג אין לאַנד, הגם די גרעניצען זענען שטרענג פערמאַכט געגען פרעמדע, פּונקט ווי אין די אַנדערע שכנות'דיגע לענדער. דאָס איז אַלגעמיינע נקמה־פּאָליטיק לגבי די שכנים, און ספּעציעל געגען אונגאַרן און איטאַליע. אָבער יודען, וואָס קומען אין לאַנד עפּעס אויפטון, קריגען דאָס רעכט אַריינצופאָהרען און דאַן שוין אויף שטענדיגען בלייבען. די וויכטיגסטע בעדינגונג איז עפּעס צו שאַפען און בעשעפטיגען הײמישע אַרבייטער.

דאָס לאַנד איז ערשט אין אָנהויב פון זיין ענטוויקלונג. עס איז מעגליך אַ גרויסע אינדוסטריאַליזירונג אויף אַלע געביטען פון טעכניק. פאַרהאַן אַ סך וואַסער, תבואה, פיה, רויה מאַטעריאַלען און אַ בעפעלקערונג, וואָס איהרע בעדערפענישען פון פערברויך־קראַפט הויבען ערשט אָן צו וואַקסען. זעהר פיל פּלאַץ האָט דאָס לאַנד פאַר דער איניציאַטיווע פון נאָך פיל טויזענדער שאַפענדע יודען. אַפילו דער האַנדעל מיט לאַנד־פּראָדוקטען איבער די גרעניצען האָט פיל גרעסערע פּערספּעקטיוון.

א. לוי.

דער פּרעזידענט פון ווייסרוסלאַנד, וועלכער לערנט זיך יודיש.

מיט אַ פּאָר וואָכען צוריק איז אין מינסק פאָרגעקומען דער צווייטער צוזאַמענפאָהר פון יודישע פּויערים, וועלכער איז דורכגעגאַנגען מיט גרויס ערפאָלג און התלהבות.

דער ערשטער צוזאַמענפאָהר פון יודישע פּויערים אין מינסק איז פאָרגעקומען מיט עטליכע יאָהר צוריק. ס'האָבען זיך אין איהם דעמאָלט בעטייליגט סך־הכל אַ פּאָר צעהנדליג דעלעגאַטען, וואָס האָבען פערטראָטען נישט מעהר, ווי עטליכע הונדערט יודישע פּויערים אויף אַ שטח פון 1100 העקטאַר יודישען באָדען.

אין דעם איצטיגען צווייטען צוזאַמענפאָהר האָבען זיך שוין בעטייליגט 93 דעלעגאַטען, וועלכע האָבען שוין פערטראָטען 8,000 יודישע פּויערים־משפחות (40,000 יודישע נפשות) וואָס לעבען אין ווייס־רוסלאַנד פון ערד־אַרבייט און זענען צושפּרייט און צוזייט אויף אַ שטח פון 53,000 העקטאַר ערד, ד.ה. אַז פאַר די דריי יאָהר האָט זיך דער יודישער באָדען אין ווייס־רוסלאַנד פערגרעסערט אויף כמעט פופציג מאָל אַזוי פיל.

דאָס איז אַ קאָלאָסאַלע דערגרייכונג פאַר דער יודישער פּראָדוקטיוויזאַציע אין ווייס־רוסלאַנד, בפרט נאָך ווען מיר נעהמען אין אַכט, אַז ווייס־רוסלאַנד גופא האָט פון אָנהויב־אָן נישט געהאַט קיין שום קאָלאָניזאַציע־פאָנדען אפילו פאַר די אַלט־געזעסענע ווייס־רוסישע פּויערים און אַז ווייס־רוסלאַנד האָט פון תמיד־אָן אַרויסגעשיקט און שיקט נאָך עד היום אַרויס טויזענדער און טויזענדער איבערוואַנדערער אין סיביר און אין ווייטען מזרח, און דאָך האָט די ווייס־רוסלענדישע מלוכה געפונען פאַר מעגליך אויסצוטיילען געוויסע ערד־שטחים פאַר דער יודישער איינאָרדנונג און נישט נאָר אויסטיילען אַליין, נאָר אויך טאַקע אונטערשטיצען מיט געלד און הלוואות, ווייל ווי בעקאַנט, קומט פאַר די יודישע קאָלאָניזאַציע אין ווייס־רוסלאַנד כמעט אָהן קיין שום הילף מצד די יודיש־אויסלענדישע הילפס־אָרגאַניזאַציעס.

דעריבער טאַקע טראָגט די יודישע ערד־איינאָרדנונג אין ווייס־רוסלאַנד, פון אָנהויב־אָן אַ מעהר משפחה־כאַראַקטער און איז פון אָנהויב־אָן מעהר געקניפּט און געבונדען מיט דער מלוכה, וואָס טוט די דאָזיגע אַרבייט אָהן קיין שום צוואַנג פון „אויבען“, פון צענטער און אָהן קיין שום הויך־פּאָליטיק. נאָר פּראָסט און פּשוט ווי ברידער פאַר ברידער.

אין דעם זין איז אויך זעהר כאַראַקטעריסטיש און בעלעהרענד די רעדע, מיט וועלכער דער פּרעזידענט פון דער ווייס־רוסלענדישער סאָוועטען־רעפּובליק—דער ה' טשערוויאַקאָוו—איז אויפגעטראָטען אויף דעם דאָזיגען צוזאַמענפאָהר.

דאָס איז נישט געווען קיין שום קאַזיאָנע דרשה גלאַט אַזוי צוליב דעקאָראַציע, דאָס איז אויך נישט געווען קיין שום פּאַטעטישע דעקלאַמאַציע, וואָס איז אויסען דורכאויס צו רעקלאַמירען די מאַכט, וועלכע ער פערטרעט, נאָר אַ פּשוט'ער האַרציגער שמועס, ווי איינער אַ געניטער לעהרער וואָלט עפּעס־וואָס אויפגעקלערט פאַר זיינע נישט געשולטע תּלמידים.

און מען דאַרף מודה זיין, אַז דער פּרעזידענט פון דער ווייס־רוסלענדישער רעפּובליק, נישט קוקענדיג אויף דעם, וואָס ער איז אַ זוהן פון אַ דאָרפישען פּאַסטוך, איז טאַקע זעהר בעהאַווענט נישט נאָר אין מאַרקטיזם און פּאָליטישער עקאָנאָמיע, נאָר אויך אפילו אין די ריין־יודישע אַנגעלעגענהייטען, ווי ציוניזם, בונדיזם און אפילו... דובנאָוויזם (פאָלקיזם).

ער האָט געגעבען אַ בייזע, אָבער גוט־דורכגעטראַכטע קריטיק פון די יודיש־בורזשואַזע און יודיש־דעמאָקראַטישע וועגען און מיטלען ווי אַזוי צו לעזען די יודען־פראַגע, האָט געבראַכט ציטאַטען פון פערשידענע יודיש־פּוילישע ציימונגען, וועלכע בעוויזען ווי שלעכט עס לעבט זיך די יודען אין די אַזוי־גערופענע דעמאָקראַטישע לענדער, און זיך אויך פערופען אויף זיינע אייגענע בעאָבאַכטונגען און ערפאַהרונגען, וואָס ער האָט בעקומען ביים שטודירען דאָס לעבען פון דער יודישער בעפעלקערונג אין ווייס־רוסלאַנד.

„חברים!—זאָגט ה' טשערוויאַקאָוו. — איך בין נישט לאַנג צוריק געווען אין האָמעלער געגענד און בין פערפאָהרען אין דעם יודישען אַרטעל „יוזעפאָוואַ“. דער אַרטעל בעשטעהט פון 7 משפחות, צווישען וועלכע עס איז פערהאַן אַ געוועזענער הענדלער, אַ געוועזענער אַרבייטער, אַ געוועזענער שניידער און נאָך אַנדערע טיפּישע פאָרשטעהער פון דער יודישער אָרעמקייט אין די יודישע שטעטלעך. אויף מיין פראַגע, צי בעפרידיגט זיי די אַרבייט, וואָס זיי טוען, האָבען זיי מיר געענטפערט און דאַכט זיך גאַנץ אויפריכטיג, אַז די אַרבייט בעפרידיגט זיי; אַז אין דער אַרבייט זעהען זיי אַ ליכטיגע צוקונפט, ווי אין מאַטעריעלען, אַזוי אויך אין קולטורעלען זין. אויף מיין פראַגע: ווער לעבט בעסער, דער אַרבייטער וואָס בעקומט 40 — 50 רובל אַ חודש אָדער דער וואָס לעבט אין זייער אַרטעל? האָבען זיי געענטפערט, אַז אין אַרטעל לעבט זיך בעסער איידער אַן'אַרבייטער און אַז זיי, די אַרטעלניקעס, וועלען קיינמאָל נישט פערבייטען זייער איצטיגע אַרבייט, אויף דער אַרבייט מיט וועלכער זיי האָבען זיך פריהער בעשעפטיגט.

„איך האָב דאָרטען אויך געזעהן — דערצעהלט ווייטער ה' טשערוויאַקאָוו — אַ יונגען, גוט־אויסגעפאַשעטען חזר'ל, וואָס איז אַרומגעלאָפען מיט אַ פּערריסענעם עקעל איבער'ן הויף פון דעם אַרטעל. זאָל עס דען בעדייטען, אַז אין דעם אָנגעגעבענעם אַרטעל, ווי אויך אין אַלע אַנדערע יודישע קאָלאָניעס און קאָלעקטיווען, פעהלט דער יודישער גייסט? מיר דאַכט זיך, אַז דאָס חזר'ל, הגם ער איז פון ענגלישען מין, פערטויבט נישט דעם יודישען גייסט צווישען די יודישע ערד־אַרבייטער. איך בין זיכער, אַז ווי אין דעם אַזוי אויך אין אַנדערע

(ווייטער זעה 7־טע זייט).

יודישער געלעהרטער -- פּראָפעסאָר פון קאָוונער אוניווערזיטעט

קאָוונע, (יט"אַ) דער בעקאַנטער יודישער געלעהרטער, פּראָפ. וואָלף לאַזאַרסאָן, נעוו. פּראָפ. פון קיעווער אוניווערזיטעט האָט איבערגענומען די קאַטעדרע פון פּסיכאָלאָגיע אין קאָוונער אוניווערזיטעט.

פּראָפ. לאַזאַרסאָן נעהמט אַן'אַקטיווען אַנטייל אין יודישען געזעלשאַפטליכען לעבען און איז אַ ראַטמאַן אין קאָוונער שטאָט־ראַט.

די אָנפיהרער פון פּעטליורישע פּאָגראָם־באַנדעס אין שעפּעטאָווא פעראורטיילט צום טויט.

מאָסקווע, (יט"אַ) דאָס קרייז־געריכט אין שעפּעטאָוואַ האָט פעראורטיילט צום טויט די אָנפיהרער מיט פּעטליוראַס חילות באָנדאַרענקא און זיין זוהן, וועלכע האָבען אונטער דער הערשאַפט פון פּעטליוראַ'ן אָרגאַניזירט דעם יודישען פּאָגראָם אין שעפּעטאָווא.

לאדז
20 מערץ 1928

דאס לאדזער לעבן

לאדז
20 מערץ 1928

20	מערץ
דינסטאג	זון-אויפגאנג 5 48
כח	זון-אונטערגאנג 5.45
אדר תרפ"ח	לענג פון טאָג 11.57

נעכטיגע פייערליכקייטען צום נאָמענס-טאָג פון מאַרשאַל פּילסודסקי

(ב) די פייערליכקייטען צוליב דעם נאָמענס-טאָג פון מארשאל פילסודסקי זענען אין לאָדז אדורכגעגאנגען זעהר אימפּאָזאנט, אין דער קאטעד-רע איז אָפּגעריכט געוואָרען א תפילה, בעת וועל-כער עס זענען אנוועזענד געווען: פאָרשטעהער פון דער מאכט, פון געזעלשאַפטליכע און קולטורעלע אינסטיטוציעס,

גאָכדעם איז אויף פּיעטריקאָווער 104 פאָר-געקומען א מיליטער-דעפילאדע, וועלכע ס'האָט אויפגענומען דער וואָיעוואָדע יאשטשאָלט און גענעראל מאלאכאָווסקי. ס'זענען אויך אָנוועזענד געווען פּראָקוראָר שמידט, פּרעזעס פון קרייז-גריכט בעלזשינסקי, רעגירונגס-קאָמיסאר סטזשעמינסקי, סטאראָסטא רזשעווסקי, פּאָליציי-קאָמענדאנט, אינ-ספּעקטאָר ניעדזשעלסקי, די אויבערקאָמיסארען איזידאָרטשיק און ווייער, א. א. ביי די קלאַנגען פון אָרקעסטערס, זענען די מיליטער-אָפּטיילונגען אדורכמארשירט פאר די פערזאמעלטע פערזענליכ-קייטען.

די קינדער זענען פרייגעלאָזן געוואָרען פון די שולען 11 א זייגער אינדערפריה, אלע הייזער זענען געווען דעקאָרירט מיט פעהנער, אין די טעאטערס און קינאָ'ס זענען געגעבען געוואָרען אומזיסטע פאָרשטעלונגען פאר זעלנער,

12 א זייגער ביי טאָג האָט דער וואָיעוואָדע יאשטשאָלט אָנגענומען גראטולאציעס פאר'ן מארשאל פילסודסקי פון די פאָרשטעהער פון פערשידענע אָרגאניזאציעס.

דער באלקאָן פון דער יודישער קהלה, איז צוליב'ן נאָמענס-טאָג פון מארשאל פילסודסקי געווען ספעציעל דעקאָרירט.

* * *

(—) אין דער אלטשטעטישער סינאגאָגע איז פאָרגעקומען א פייערליכע תפלה, וועלכע ס'האָט ביייגעוואוינט דער יודישער רעפערענט פון וואָיע-וואודזטווע ה' י. שפער. מצד דער קהלה-פערוואל-טונג זענען אָנוועזענד געווען דער קהלה פאָרזיצער, וויצע-פאָרזיצער סעקרעטאר און הרב פיינער. חזן יאָסעלעוויטש האָט געזונגען אייניגע קאפּיטלען תהלים און די ענטשפּרעכענדע תפלות.

בעקערס און קצבים האבען גרויסע אַפּעטיטען.

(ב) נעכטען איז אין דער וואָיעוואודזטווא פאָר-געקומען א קאָנפערענץ וועגען נאָרמירען די פריי-זען אויף אַרטיקלען פון ערשטען געברויך. אין דער קאָנפערענץ האָבען אָנטיילגענומען פאָרשטעהער פון דער וואָיעוואודזטווא, מאגיסטראט און די פער-איינספּרעסירטע צעכען פון בעקער און קצבים.

די בעקערס און קצבים האָבען געפאָדערט צו העכערן די פרייזען פון ברויט און פלייש. די וואָ-יעוואודזטווע, צוזאמען מיט די פאָרשטעהער פון מאגיסטראט, שטעהען אָבער אויף דעם שטאנד-פונקט, אז די העכערונג פון די פרייזען אויף ברויט און פלייש איז נישט בעגרינדעט און האָט די פאָ-דערונג וועגען העכערן די פרייזען אָפּגעוואָרפען.

* * *

(אב) נעכטען האָט זיך אין לאָדז געפיהלט א שטארקער מאנגעל אין ברויט. דאָס שטעהט זיכער אין צוזאמענהאנג מיט'ן אָפּזאָג פון מאגיסטראט צו העכערן דעם פרייז פון מעהל.

שטאָטישער בודזשעט.

(ב) נעכטען אין אָוועגד איז אונטער'ן פאָרזיץ פון פרעזידענט זשעמענצקי פאָרגעקומען א זיצונג פון מאגיסטראט וועגען ביודזשעט-פראגען. צווישען אנדערען איז ארומגערעדט געוואָרען די פראגע וועגען ביודזשעט-פּראָוויזאָריום פאר אפּריל 1927.

היינט וועט פאָרקומען א געוועהנליכע זיצונג פון מאגיסטראט.

נייער לאדזער ציוניסטישער קאמיטעט

(—) אויף דער לעצטער אלגעמיינער פערזאמ-לונג פון דער ציוניסטישער אָרגאניזאציע אין לאָדז האָט ד"ר ברוידע אָבגעגעבען פאָלגענדע ערקלע-רונג: צוליב דעם וואָס ער איז נישט מסכים מיט דער טאקטיק און פיהרונג פון דער ציוניסטישער לייטונג אין פוילען, און צוליב וואָס ער פיהלט זיך נישט מעהר געגוג שטארק צו קעמפען, ציהט ער זיך איינגאנצען צוריק פון דער אָנפיהרענדער ציוֹ-ניסטישער ארבייט. ער בעט דעריבער, אז מ'זאָל איהם נישט וועהלען אין קיין שום אינסטאנץ און נישט געבען איהם קיין שום מאנדאט.

אין'ם נייעם ציוניסטישען קאָמיטעט זענען ארייין: ל. אוריסאָן, רעד. י. אוגער, מאג. ש. אדונ-סקי, י. גוטערמאָן, ב. גוטער, א. גאָלדבערג, מ. ה, נורין, ח. גראיעווער, רעד. ע. האמבורסקי, נ. וועגמייסטער, מ. טעמפעלהויף, לאוניק א. יאָעל, צ. ליטווין, נ. לוסטערניק, מ. לימאן, ש. לעוו, ק. לעווינטאָן, מ. מרחיב, י. פיקעלני, ק. פיינבערג, מ. פלאטאָ, מ. קאראָ, דעפ. ד"ר י. ראָזענבלאט, מ. ח. רומקאָווסקי. רעווידיר-קאָמיסיע: א. י. בושעזשינ-סקי, י. גראווע, וו. גלאנץ, יוסף הערשקאָוויטש. פארטיי-געריכט: ב. וואקס, נ. פאלמאן ד"ר פעלד-מאן, ד"ר א. ראָזענבוים, א. רוסינאָוו.

פון „וו. ז. א.".

מאָרגען, מיטוואָך, אויף דעם געוועהנליכען טיי-אָווענד, אין „וו.ז.א." אין אייגענעם לאָקאל, אויף קאָשטשושקי 21, וועט האלטען א רעפעראט פר. בערטא טעפּליצקא אויף דאָס טעמא: „לעבענס-פּראָבלעמען פון דער יודישער פרוי".

אַ פאַלש אינוואַלידען-ביכעל.

אַ קאָנצעסיעלע איז טאַקע אַ װאױלע זאַך, נאָר פאַר „לאפּובקע" געהט מען זיצען אויף אַ יאָהר אין טורמע.

דאָס קרייז-געריכט האָט נעכטען בעהאנדעלט דעם פּראָצעס געגען דעם 32 יעהריגען קאראָל גאָנשיאראָווסקי, וועלכער איז געווען בעשולדיגט, אז ער האָט זיך בעזאָרגט מיט א פאלש אינוואלי-דען-ביכעל א דאנק וועלכען ער האָט בעקומען א קאָנצעסיע צו עפענען א ויין-און בראָנפען-האנדעל.

דער בעשולדיגטער, אויך זיינע פערטיידיגער אדוואָקאטען קאָבילינסקי און פיאָטער קאָהן, בעמי-העןזיך צו בעווייזען, אז דאָס אינוואלידען-ביכעל האָט ג. בעקומען פאר 350 זלאָטעס ביי אַ בע-אמטען פון פ. ק. א. א געוויסער מיכאל וואָי-טשעשעק. וואָיצעשיק'ן האָט מען אויך צוגעצויגען צו פאראנטוואָרטליכקייט נאָר ער איז ענטלאָפען און מען האָט נאָכגעשיקט פליג-בריף. ער זאָל האָ-בען אין יאָהר 1918 אריינגעטרעטען אין די רייען פון גענעראל האלערס מיליטער, און מיט דער 5-טער סיבירער דיוויזיע דורכגעמאכט דעם מארש איבער אוראל, נאָכדעם, אריינגעפאלען צו די באָל-שעוויקעס, אלס פוילישער זאלאָזשניק, אָפּגעקומען א לענגערע צייט אין קאזאן און טשע-קא, און וואו ער האָט פערלוירען, לויט די צייגנישען פון די דאָקטוירים, 75 פּראָצענט פון זיין ארבייטס-פעהיגקייט...

דער פראָקוראָר דערמאָנט אויך אין דעם בי-גאמיע-פראָצעס, וועלכער דער בעשולדיגטער האָט געהאט מיט א צייט צוריק.

דאָס געריכט האָט דעם בעשולדיגטען קאראָל גאָנשיאראָווסקי, פאר געבען לאפּובקע און נישט לעגאלען בענוצען א אינוואלידען ביכעל, כדי צו בעקומען א קאָנצעסיע אויף א ווייין-און בראָנפען-האנדעל, פערמשפּט אויף א יאָהר טורמע.

———:O:———

אפּקלאַנגען פון די וואַהלען.

וואָיעוואָדע דאַנקט דעם טעלעפאָן-אַמט.

(ר) דער וואָיעוואָדע יאשטשאָלט האָט נעכטען צוגעשיקט צום דירעקטאָר פון דער טעלעפאָן-סטאנצ-יע אולעיסקי א בריף, אין וועלכען דער וואָיעוואָדע דאַנקט פאר דער ריכטיגער און פינקטליכער פונקצ-יאָנירונג פון די טעלעפאָנען בעת די וואהלען.

צום בריף איז צוגעלעגט געוואָרען אַ טשעק אויף 200 זלאָטים פאר דער ביבליאָטעק פון די טע-לעפאָניסטקיס.

אַ שרפה.

(אב) נעכטען זענען די פייערלעשער אלארמירט געוואָרען אויף וואָלטשאנסקא 61, וואו ס'איז אויסגעבראָכען א שרפה אין דער פאבריק פון די ברידער לאנגע. נאָך א האלבע שעה איז דאָס פייער איינגעלאָשען געוואָרען.

א שרפה אין י. ראזנערס געשעפט.

(ב) נעכטען ארום 10 אין אָווענד איז אויס-געבראָכען א שרפה אינ'ם איינשטאָקיג הייזעל פון י. ראָזנער אויף פּעטריקאָווער 160. דאָס פייער האָט ארומגעכאפּט די וואוינונג אויפ'ן 1 שטאָק דעם בוידעם און טיילווייז אויך דאָס געוועלב אויפ'ן פארטער. די פייערלעשער אונטער דער אָנפיהרונג פון קאָמענדאנט גראָהמאן איז געלונגען אין פערלויף פון א האלבער שעה איינצולעשען די שרפה. די סבות זענען נאָך נישט פעסטגעשטעלט. די היזקות זענען גרויסע. בפרט האָט געליטען דאָס געשעפט ראָזנער וואו די סחורות זענען בעשעדיגט געוואָרען דורכ'ן פייער און פערגאָסען געוואָרען מיט וואסער.

„אורט".

דער גרויסער פינפטער פראָגראם געהט ווייי-טער מיט גרויס ערפאָלג. די דעקאָראציעס און קאָסטיומען אין איצטיגען פראָגראם זענען אויסגע-צייכענט און ווערען בעוואונדערט דורכ'ן פובליקום, וועלכעס פילט אוים יעדען אָווענד דעם „אררט". גרויס ערפאָלג האָבען די נימערען „מלוה מלכה", כינעזישער פעכער, וויגערל און אלע אנדערע. זעהר אמוזירענד איז משה נאדיר'ס מאָנאָלאָג „מיין עדשטער דעפּאָזיט" און אבעזשאנעק'ס רעוויע, אויפ'ן "גאָשטשינני דוואָר".

קינא „קאַזינא".

אין קינא „קאזינאָ" געהט פון היינט אָן א ביי בילד א. נ. „ווען א מאָן ליבט", וואָס איז געבוים אויפ'ן פאָן פון שטורמישען פאריזער לעבען. אין די הויפּט-ראָלען טרעטען אויף דער וועלט-בעריהמ-טער טראגיקער דזשאָן בארימאָרע און די וועלט-שעהנהייט דאָלאָרעס קאָסטעלאָ.

ווען וועט היי-יאָהר געפיהרט ווערען די פסח-אַקציע?

די סקאַנדאַלען אין קהלה האָבען זיך שוין אנגעהויבען,

(—) די נעכטיגע זיצונג פון קהלה־ראַט האָט זיך אָנגעהויבען און באַלד אויך געענדיגט מיט אַ גרויסען היסטען סקאַנדאַל. ס'איז שוין אַזוי אַריין אין דער געוואוינהייט אויף יודישע עפענטליכע פערזאַמלונגען, און ספעציעל אויף די זיצונגען פון דער יודישער קהלה, אַז די עפּיטעטען מסור, לאָבוז א. אַז. וו. גליטשען זיך גאַנץ גלאַט אַרויס פון מויל און מ'לעגט דערויף נישט קיין שום אַכט. האָט טאַקע די גאַלעריע מכבד געווען דעם אויבענאָן פון קהלה־ראַט און קהלה־פערוואַלטונג מיט די אויבענדער־מאָהנטע עפּיטעטען.

די זיצונג ווערט געעפענט דורך דעם פּרעזעס פון קהלה־ראַט, סענאַטאָר בורזינער אַרום האַלב צעהן אין אָווענד, די טאָגעסאָרדנונג האָט געראַפּט ענטהאַלטען נאָר איין פונקט וועגען דער פסח־אַקציע עס ווערט בעהערט מיט אויפשטעהען דאָס אָנדענקען פון אָסטראָווצער רבי'ן זצ"ל. דער פאָרזיצענדער ערקלערט, אַז אויפ'ן אָרט פון ע. האַמבורסקי, וועלכער האָט רעזיגנירט פון זיין מאַנדאַט אין קהלה־ראַט איז איינגעלאַדען געוואָרען זיין פערטרעטער ר"ר פּראַשקער. דערויף ערקלערט ראָזאָר מענדעל־סאָן, אַז ה' האַמבורסקי האָט זיין רעזיגנאַציע צו־ריקגעצויגען. און די רעזיגנאַציע פונ'ם וויטערדיגען קאַנדידאַט הרב פירנבוים וועלכער איז אַוועקגע־פאָהרען קיין א"י איז געשריבען געוואָרען מיט 2 יאָהר צוריק.

ראַן נעהמט אַ וואָרט אַדוו. ווייצמאַן, וועלכער ערקלערט, אַז דער פאָרזיצענדער האָט צו דער זיצונג נישט איינגעלאַדען דעם ראָזאָר גאָלדבערג וועלכער איז אַ מיטגליד פון ראַט. ה' ווייצמאַן ערקלערט, אז מיט כח וועט ער נישט ערלויבען צו פערגוואַלטיגען דאָס רעכט פון דער פאָלקס־פראַקצ־יע אין קהלה־ראַט.

— אויף גוואַלד וועל איך ענטפערען מיט גע־וואלד, זאָגט ה' ווייצמאַן, די זיצונג פון ראַט, אָהן ה' גאָלדבערג וועלען זיין נישט געזעצליך, דער רעד־נער זאָגט אויך, אז ער וועט אָנווענדען אַלע מיטד־לען, כדי די זיצונג זאָל נישט קענען פאָרקומען.

דער פאָרזיצענדער ערקלערט אויף דעם, אַז לויט'ן סטאַטוט איז ה' גאָלדבערג נישט קיין מיט־גליד פון ראַט און צוליב דעם איז ער נישט איינ־געלאַדען געוואָרען, אין דעם מאָמענט פאַלט פון פאָרזיצענדער דאָס וואָרט „מאַכינאַציע" ה' ווייצ־מאַן הויבט אָן צו קלאַפּען אין שטענדער און פער־לאַנגט, אַז דער פאָרזיצענדער זאָל צוריקציהען דאָס וואָרט.

דער פאָרזיצענדער מאַכט אַ הפסקה אויף 5 מינוט.

נאָך דער הפסקה געהט עס שוין גלאַטיג. ה' ווייצמאַן מאַכט אַן'אַבסטרוקציע איהם העלפען אונ־טער די פאָלקיסטען פון דער גאַלעריע, דער סקאַנ־דאַל ווערט אַזוי גרויס, אַז קיינער קען נישט קומען צום וואָרט.

מ'הערט נישט מעהר ווי: מסור, לאָבוז, און נאָך אַזעלכע שעהנע ווערטער. דערוויל פּרעכט אוים אויף דער גאַלעריע אַ וויסט געשלעג און דער פאָרזיצענדער שליסט די זיצונג ערקלערענדיג, אַז די קומענדיגע זיצונג וועט פאָרקומען מיטוואָך אין אָווענט.

* * *

ווי בעקאַנט האָט מען צו דער נעכטיגער זיצונג פון קהלה־ראַט נישט איינגעלאַדען דעם פאָלקיסט מ. גאָלדבערג, ווייל דער פאָרזיצער פון ראַט סענאַ־טאָר בורזינער האַלט אַז ה' גאָלדבערג איז נישט קיין מיטגליד פון ראַט. נעכטען האָט סענאַטאָר בורזינער, אַלס פאָרזיצער פון קהלה־ראַט בעקומען אַ בריף פון סטאַראָסטע גראַרזקי (רעגירונגס־קאָמיסאַר) אַז צו די זיצונגען פון קהלה־ראַט דאַרף־פען איינגעלאַדען ווערען אַלע ראַט־מיטגלידער, ר. ה. אויך ה' גאָלדבערג, וועלכער איז אַ מיטגליד פון ראַט. ווייטער ווערט אינ'ם בריף געשריבען, אַז אויב ה' גאָלדבערג וועט נישט געלאַדען ווערען צו די זיצונגען פון ראַט, וועלען די זיצונגען אַנערקענט ווערען פאַר נישט גילטיג.

וואָס ס'איז אַרויסגעקומען פון אַ „נאַרישקייט"

מיט'ן אויסשווינדלען „פאָגזשעבאווע" האט ער זיך טאַקי בעגראבען

(—) אַ געוויסע וואַלענטינאַ וואַשילעווסקאַ, אַ פאַבריקס־אַרבייטערין האָט זיך „בענאַרישט" און געבוירען אַן'אומגעזעצליך קינד, איהר קאָכאַנעק" האָט זיך גלייך אָפּגעטראָגען, וואו דער פעפער וואַקסט און וואַשילעווסקאַ איז געבליבען אויפ'ן גאַס מיט'ן פּיצעלע קינד אויפ'ן האַנד און אָהן שום מיטלען צום לעבען. אַרבייטען האָט זי נישט געקענט געהען, ווייל זי האָט נישט געהאַט, וואו דאָס קינד איבערצולאָזען, האָט זי זיך אַן'עצה געגעבען דורך דעם, וואָס זי האָט דאָס קינד אַוועקגעגעבען צו ערציהען דער פאַמיליע פון אַ געוויסען קאָפינסקי, וואַשילעווסקאַ האָט פון איהרע אָרימע פערדינסטען, אָפּגעקאַרגט וויפיל זי האָט געקענט און געצאָלט פאַר איהר קינד. זעהט אויס, אַז דאָס קינד האָט נישט בעקומען קיין לעקעכלעך ביי דער פאַמיליע קאָפינסקי, ווייל אין אַ קורצער צייט אַרום איז עס קראַנק געוואָרען און געשטאָרבען.

פּאַר קאָפינסקין איז דער טויט, פון דעם אומגליקליכען קינד, געווען אַ געלעגענהייט צו מאַכען אַ שטיקעל אַפערע. ער האָט זיך געמליך דערוואוסט, אַז די קראַנקען־קאַסע צאָהלט אוים „פּאָגזשעבאָווע" פאַר אַ פאַמיליען־מיטגליד 65 זל. ער איז דעריבער אַוועק אין דער „פּאַראַפּיע", אָנ־געמאָלדען, אַז ס'איז געשטאָרבען זיין אייגען קינד. און אַרויסגענומען אַ בעשייניגונג, מיט וועלכע ער איז אַוועק אין קראַנקען־קאַסע און בעקומען אויסגע־צאָהלט די 65 זלאָטים, די וואַשילעווסקאַ, וועלכע האָט שטאַרק געטרויערט נאָך איהר פערשטאָרבע־נעם קינד, האָט זיך אָבער אינגיכען געטרייסט און איז אויך אַוועק אין דער קראַנקען־קאַסע נאָך „פּאָג זשעבאָווע. דאָ האָט זיך אָבער אַרויסגעשטעלט דער שווינדעל, קאָפינסקי איז אָנגעקלאָגט געוואָרען אין געריכט און נעכטען האָט איהם דער ריכטער קאַרחין קאַראַסקעוויטש פערמשפּט אויף 3 חדשים טורמע.

אין די אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען.

(ב) היינט ביינאכט דיזשורירען פאָלגענדע אַפּ-טייקען: פּאוולאָווסקי, פּיעטריקאָווער 309; האמ-בורג, גלובנא 50; גלוכאָווסקי, נארוטאָוויטשא 4; י. שיטקעוויטש, קאָפּערניק 26; א. כארעמזא, פּאָ-מאָרסקא 10; א. פּאָטאש, פּלאץ קאָשטשעלני 10.

די ערצטליכע לאבאראטאריע
פון ד"ר מעד.
ST. HURWICZ
(אנאליזען פון אורין, בלוט, קאל א.או.ח. אונטערזוכונגען פּ. געשווירען, ראָק, אויסשיידונגען א. או: ח.)
איז איבערגעטראָגען געוואָרען אויף
76 WSCHODNIA 76
(רוג נארוטאָוויטש-גאס) טעלעפאָן 53-30.

איציק שעכטער, אַ פרומער יוד פון וויעז, האַקט אָפּ זיין פרויס קאָפּ אויס אייפערזוכט.

האַט פערדעכטיגט זיין פרוי מיט אַנ'אַקטיאָר אַ קריסט.-אין געריכט שטעלט ער זיך דאַוונען מנחה

אַ קליינער, איינגעדאַרטער יודעל. מיט קורצ־זיכטיגע אויגען, וואָס קוקען בלינד אַריבער די ברי־לען. איציק שעכטער איז זיין נאָמען. אַ געוועזענער בוכהאַלטער. אַ שוואַך, שטיל מענשעל, מיט אַ הייזעריגען קול, וואָס קען נישט, דאַכט זיך, אַ פליג אויפ'ן וואַנד אָנרירען.

ער שטעהט פאַר די ריכטער אָנגעקלאָגט אין מאָרד, פאַר אָפּהאַקען זיין פרוי, דבורה'ן, דעם קאָפּ.

אויפ'ן טיש, פאַר די ריכטער, ליגט אַ גרויסע, שווערע האַק, מיט וועלכער מען האַקט האָלץ. אויפ'ן האַק געפינען זיך אַלטע, פערבאַקענע בלוט־פלעקען.

— הער שעכטער — זאָגט דער ריכטער — ס'איז מיר אומבעגרייפלעך, ווי אַזוי איהר, אַזאַ שוואַכער מענש, האָט זיך געקאָנט בעריגען מיט אַזאַ שווערער האַק. האָט איהר געהאַלטען די האַק מיט איין האַנד, צי מיט ביידע הענד?

— מיט איין האַנד — הער ריכטער.

— קאָנט איהר אונז ווייזען ווי אַזוי?

— ביטע זעהר, הער ריכטער.

און דער הער שעכטער נעמט די שווערע האַק אין איין האַנד מיט אַזאַ לייכטקייט, ווי עס וואָלט געווען אַ שטעקעלע, און ער ווייזט ווי אַזוי ער האָט געהאַקט מיט דעם זיין פרוי איבער'ן קאָפּ...

אַ שוידער געהט דורך איבער'ן לייב...

— הער שעכטער, איהר שטעהט דאָ פאַר'ן געריכט אָנגעקלאָגט אין מאָרד. ערקלערט איהר זיך שולדיג?

— ניין, איך ערקלעהר זיך נישט שולדיג — ענטפערט ער מיט אַ שטילען, הייזעריגען קול.

— ווי אַזוי ערקלערט איהר זיך נישט שולדיג, הער שעכטער? איהר לייקענט דען, אַז איהר האָט מיט דער האַק געהאַקט אייער פרוי איבער'ן קאָפּ, ביז די צו ערמאָרדען?

— ניין, איך לייקען נישט.

— נאָר וואָס זשע דען?

— איך האָב נישט געוואוסט, וואָס איך טו.

— וואָס מיינט איהר דערמיט? — זאָגט דער ריכטער — אַ מענש, וואָס נעמט די האַק פון קיך און קומט צו צום בעט, וואו זיין ווייב שלאָפט און האַקט איהר פינף מאָל מיט דער שאַרפער האַק איבער'ן קאָפּ, ווייסט נישט וואָס ער טוט?

איציק שעכטער צוויינט זיך. ער כליפּעט, ווי אַ קליין קינד.

— גלויבט מיר, גלויבט מיר, הויכער געריכט — בעט ער זיך — גלויבט מיר, אַז איך האָב נישט געקאָנט אַנדערש האַנדלען... גלויבט מיר, אַז איך בין נישט קיין מערדער.

און הער איציק שעכטער, וועלכער הייסט מיט זיין דייטשען נאָמען „איגנאַץ", ווישט אויס די טרעהרען פון די אויגען, און ער דערצעהלט מיט אַ געבראָכענער שטימע, אַז אין יענער נאַכט האָט ער עפּעס געמייסטרעוועט מיט דער האַק אין קיך, זיין פרוי, דבורה, איז געשלאָפען אין צימער. אין צווייטען צימער איז געשלאָפען זייער צעהן יעהריגער יונגעלע, משה.

— גנעם, איציק די האַק, און מאַך אַ סוף. זי שלאָפט... איצט וועסטו קענען דורכפיהרען דיין פּלאַן!

אימיצער האָט איהם אָט דעם סוד איינגערוימט אין אויער.

— גנה, איציק — האָט יענער טייפעל ווייטער גערערט — גנה נעהם נקמה פון דיין אומגעטרייער פרוי, דבורה.

האָט איציק געפאָלגט דעם שד.

— שדים, מיט רוחות, מיט נישט־גוטע ווענען היינטיגע צייטען נישטאָ, הער שעכטער — זאָגט דער ריכטער — איהר דערצעהלט אונז בעסער די אורזאַכע פאַרוואָס איהר האָט געוואָלט ערמאָרדען אייער פרוי.

— אורזאַכע? וואָס פאַר אַנ'אורזאַכע, הער ריכטער?

— נו, עפּעס האָט דאָך געמוזט זיין אַנ'אורזאַכע.

—אויף נאמנות, הער ריכטער, איך ווייס נישט. טאַקע איהר ווייסט נישט?

— ניין! זאָלען מיר אַזוי געהאָלפען ווערען מיט אַלראָס־גוטס, ווי איך ווייס נישט — שווערט זיך שעכטער.

— נו, וועל איך אייך דערמאָנען. האָט איהר נישט, הער שעכטער, צוליב אייפערזוכט זי געוואָלט ערמאָרדען?

איציק שעכטער האָט זיך אַ קלאַפּ געטון אין האַרצען, ווי ער וואָלט זיך געוואָלט אָן עפּעס דערמאָנען.

— נו, יאָ — האָט ער געזאָגט — אייפערזוכט... ס'האָט געברענט אַ פייער אין מיין האַרצען. אָטט־אָ־דאָ־אָ האָט עס געברענגט — זאָגט ער, און ווייזט מיט דער האַנד אויפ'ן האַרץ — אָט־אָ־דאָ־אָ האָט עס געברענט ווי אין גיהנום.

— טאַקע? ממש ווי אין גיהינום?

— יאָ, ווי אין גיהנום.

— הם... — מאַכט דער ריכטער — הם הם...

— הם... הם... — מאַכט איציק שעכטער.

— פאַרוואָס זייט איהר עפּעס געווען אַזוי שטאַרק אייפערזיכטיג, הער שעכטער?

— אַזוי... — ענטפערט שעכטער.

— וואָס הייסט אַזוי?

— אַזוי, הייסט אַזוי...

— גלאַט אַזוי אין דער וועלט אַריין?

— ניין, נישט גלאַט אַזוי אין דער וועלט אַריין.

— נאָר וואָס דען?

— אויף אַ מענשען בין איך געווען אייפערזיכטיג.

— נו, געלויבט אוז גאָט. אַבי מיר האָבען געמיינט, אַז אויף אַנ'אינדיק — זאָגט דער ריכטער.

— ניין, נישט אויף אַנ'אינדיק, הער ריכטער. קיין אינדיק איז ער שוין גאָר נישט. אַ שכן איז ער, הער ריכטער. אַ געפעהרליכער שכן איז ער. אַ זעהר געפעהרליכער שכן פאַר אַ פערהייראַטען מאַן איז ער. גאָט זאָל אָפּהיטען פון אַזעלכע שכנים.

און עס שטעלט זיך אַרויס, אַז שעכטער'ס קאָנקורענט איז געווען זיין שכן, אַ שעהנער קריסטליכער שוישפּעלער, מיט'ן נאָמען מענציל. אַז דער הער מענציל פלעגט ביי זיך אין צימער חזר'ן די ראָלען פאַר'ן טעאַטער, פלעגט איציק'ס פרוי, רבורה, ביי זיך אין הויז האַלטען אָפען מויל און אויערען. זי האָט ממש געשלונגען יעדען וואָרט וואָס האָט זיך געהערט דורך דער וואַנט. זי דאַרף נישט געהן אין טעאַטער, האָט זי געזאָגט, און אויסגעגעבען געלד. זי האָט אַ שוישפּילער מיט אַ טעאַטער ביי זיך אין הויז הינטער'ן וואַנט. זי קען הערען טעאַטער שפּילען וויפיל איהר האַרץ גע־לוסט. און ווער שמועסט נאָך, אַז דער שוישפּי־לער האָט זיך ביי זיך אין צימער אַמאָל צוזונגען, אַז די ווענד האָבען געציטערט... דאַמאָלסט פלעגט דבורה ממש אָנקוועלען פון נחת.

איציק שעכטער האָט דאָס בעמערקט, און ער פלעגט זאָגען צו זיין פרוי:

הערסט, דבורה, דו ביסט, הייסט עס, די ריכ־טיגע סחורה, אַז איך זינג אַ שטיקעל „השיבנו", פערשטאָפּסטו זיך די אויערען, און אַז דער גויעץ דער כלב, דער שווינדלער, דער חזיר. דער שמענדריק זינגט דאָרט עפּעס אַ טרייפע לידעל, צוגעהסטו פון נחת. פע, שעהם זיך דבורה, פע, עס איז נישט שעהנ פאַר אַ יודיש ווייבעל!

— עט, וואָס איז דאָס פאַר אַ פערגלייך! אַז אַ שנעלער גוישער שוישפּילער זינגט אַ שעהן ליבע־ליה, ביז גלאַט אַ יוד זינגט אַ שטיקעל טרויערי־גע „השיבנו"!... דו, מיין ליבער מאַן, פערשטעהסט נישט אַזעלכע זאַכען.

— דבורה, אַ וועלט איז נישט הפקר, הערסט וואָס מען רעדט צו דיר, צו נישט?

— רעד צום לאָמפּ, אייזיק! — האָט דבו־רה געענטפערט.

עדות האָבען ביים פראָצעס ערקלערט, אַז איציק שעכטער האָט געהאַט אַ טעות; אַז זיין פרוי האָט נישט געשפּילט מיט קיינעם קיין לי־בעס, און אַז איציק איז געווען אייפערזוכט אָהן אַ גרונד.

אַ סך מאָל האָט איציק שעכטער פערלאַנגט, אַז זיין פרוי זאָל ביי איהם נעהמען אַ גט, אָבער זי האָט נישט געוואָלט.

— דבורה, קום, לאָמיר פאָהרען צום רב, דבורה!

— ניין, איך וועל נישט פאָהרען, איציק! — האָט דבורה געענטפערט.

— נו, וועט זיין שלעכט, דבורה — האָט איציק שעכטער געסטראַשעט זיין פרוי — איינער פון אונז וועט מוזען אָפּטרעטען אויף יענער וועלט דבורה! — האָט ער גע'טענה'ט.

אַז איציק שעכטער מיט'ן דייטשען נאָמען „איגנאַץ", איז פון די ריכטער פעראורטיילט געוואָרען, האָט ער טיפען זיפץ געטון, אַרומגעגאַרטעלט זיך מיט'ן גאַרטעל און גענומען פרום דאַוונען מנחה, ביי דער שמונה עשרה האָט ער זיך שטאַרק געקלאַפּט אין האַרצען אַריין:

— סלח לנו, מחל לנו...

מ—ה.

Dr. Z. Rakowski

ספּעצ. פאַר אוירען-, נאַז-, האַלז- און לונגען-קראַנקה.
קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 27-81.
שפּרעכ־שטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אַן אין לעטשניצע, זגעזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3.

דער פּרעזידענט פון ווייסרוסלאַנד

(ענדע פון 3־טע זייט).

יודישע קאָלעקטיווען איז פערהאַן מעהר יודישער גייסט איידער אין די יודישע בורזשואזיע אָרגאַ־ניזאַציעס, וועלכע רעדען וועגען אַלגעמיינע יודישע אינטערעסען, און אין דער אמת'ן בעגנען זיי גאָר נאָך דער פערלוירענער מאָנאָפּאָל צו הערשען איבער די יודישע האַראָפּאַשנע מאַסען?"

און דורכפיהרענדיג דעם פּאַראַלעל צווישען דער יודישע בעפעלקערונג וואָס איז מחוץ סאָוויעט־רוסלאַנד, מיט דער יודישער בעפעלקערונג וואָס איז אין סאָוויעט־רוסלאַנד, טוט דער ה' טשערוויאַקאָוו אַ פרעג ביי דעם „בורזשואזען" היסטאָריקער דובנאָוו'ן: וואו ווערט ריכטיגער געלעזט די יודישע פראַגע, דאָרט וואו עס הערשט די בורזשואזיע אָדער דאָרט וואו עס האָט זיך פערפעסטיגט די מאַכט פון די סאָוויעטען און וואו די יודען־אַרביי־טער, האַנדווערקער, קוסטאַרען, ערד־אַרבייטער זענען צוזאַמען מיט אַלע איבעריגע אַרבייטענדיגע די באַלעבאַטים און בויער פון דעם אייגענעם נייעם לעבען?"

איך האָב זיך בכיון עטוואָס לענגער אָפּגע־שטעלט אויף די אייניגע מעהר כאַראַקטעריסטישע ערטער פון ה. טשערוויאַקאָוו'ס רעדע, כדי עס זאָל נישט קלינגען ווי אַ פוסטע פראַזע זיין הבטחה, אַז צום קומענדיגען צוזאַמענפאָהר פון יודישע פויערים וועט ער זיך אויסלערנען רעדען יודיש און האַל־טען זיין רעדע אין יודיש, ווייל יודיש איז איינע פון די מלוכה־שפּראַכען אין ווייס־רוסלאַנד, און פאַר אַ פּרעזידענט פון דער רעפּובליק פּאַסט נישט, נישט צו קענען איינע פון די וויכטיגסטע מלוכה־שפּראַכען אין זיין רעפּובליק.

די דאָזיגע הבטחה מצד דעם פּרעזידענט האָט, פערשטעהט זיך, אַרויסגערופען גרויס התפעלות ביי די יודישע ישובניקעס, וואָס געדענקען נאָך גאַנץ גוט ווי מען האָט גע'רודפ'ט און געשלאָגען פאַר רעדען יודיש אין די יאָהרען פון דער וועלט־מלחמה און פון דער אָקופּאַציע.

ד. טשאַרני.

———:0:———

דאָס אונגאַרישע יודענטום

געשפּאָלטען אין 3 בעזונדערע קהלה־אָרגאַניזאַציעס

בודאַפּעשט. (י.ט.א.) אין אונגאַרן עקזיס־טירען שוין פון לאַנג, ווי בעקאַנט, 2 יורידיש־אַנ־ערקענטע פאָרמען פון דער יודישער קהלה־פערטרעטונג, די אָרטאָדאָקסישע און די נעאָלאָגישע (רעפאָרמיסטישע) די אָבּגעזונדערקייט פון די ביידע קהלה־אָרגאַניזאַציעס דערגעהט אַזוי ווייט, אַז זיי רעפּרעזענטירען אייגענטליך 2 בעזונדערע יורידיש־אַנערקענטע, יודישע רעליגיעס.

איצט שאַפט זיך אַ דריטע בעזונדערע יודישע קהלה־אָרגאַניזאַציע. די יודישע קהלות, וואָס האָבען זיך נישט אָנגעשלאָסען נישט צום אָרטאָדאָקסישען און נישט צום נעאָלאָגישען פערבאַנד האָבען זיך אָנגערופען „סטאַטוס־קוואָ"־קהלות. די דאָזיגע קהלות בעמיהען זיך איצט צו בעקומען אַ יורידישע אַנ־ערקענונג.

אינדיציין פון טיגער

סענסאַציאָנעלער ראָמאַן

פון מאָריס לעבלאַן

(99

עס זענען אוועק אַ רייה רוהיגע טעג. מאַזע פלעגט קומען, ווען ער האָט געהאַט צייט און אָפּט טעלעפאָנירט פערענאַ'ן וועגען אַלע פּרטים פון דער דאָפּעלטער אויספאָרשונג אין די טורמעס פון „סען לאַזאַר" און „לאַ סאַנטע".

אַלע אויספאָרשונגען האָבען צו גאָרנישט גע־בראַכט. עס איז נאָר פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז סוּווער האָט זיך פאַר זיין אַרעסט בעמיהט אָנצו־בינדען אַ קאָרעספּאָנדענץ מיט מאַריאַ־אַננאַ פאָוויל דורך דער פערמיטלונג פון אַ טורמע־בעדינער. צי איז דער סם און די נאָדעל אויף איינשפּריצונגען דערגאַנגען צו מאַריאַ אַננאַ אויף דעם זעלבען וועג — איז נישט פעסטגעשטעלט געוואָרען.

מען האָט אויך נישט געקענט פעסטשטעלען, אויף וואָס פאַר אַנ'אופן עס האָבען זיך געפונען די אויסשניטען פון די צייטונגען וועגען אַננאַ מאַריאַס זעלבסטמאָרד אין סוּווערס קאַמער.

אַ נישט ענטדעקטע געהיימניש איז אויך גע־בליבען דער שפּור פון די ציין אויפ'ן עפּעל. „ד י צ יין פ ו ן ט י ג ע ר" ווי מען האָט זיי גערופען.

מיט וואָרט, מען האָט זיך אַזוי פערפּלאָנטערט אין דעם קנויל פון די געשעהענישען, אַז דער פּרע־פעקט, וועלכער האָט בעדאַרפט צוזאַמענרופען די יורשים פון מאָרנינגטאָגען אין משך פון 3–4 חדשים נאָכ'ן פערעפענטליכען פון דעם טעסטאַמענט, האָט פּלוצים בעשלאָסען צוזאַמענצורופען די פערזאַמלונג אויף דער נייער וואָך ד. ה. אויף דעם 9־טען יוני.

ער האָט געהאַט אַ האָפנונג צו פערענדיגען מיט דעם ענין, אין וועלכען די געריכטס־מאַכט האָט אַרויסגעוויזען אַזויפיל נישט ענטשלאָסענקייט און נישט זיכערקייט. לויט די אומשטענדען וואָלט מען אָנגענומען אַנ'ענטגילטיגען בעשלוס וועגען דער ירושה, מען וואָלט געשלאָסען די אויספאָרשונג און פאַמעלעך וואָלט מען פערגעסען אין דער שרעקלי־כער געשיכטע וועגען מאָרנינגטאָנס יורשים. אויך די געהיימניש מיט די טיגער־ציין וואָלט פאַמעלעך פערגעסען געוואָרען.

אָבער וואָס עס איז דאָס וואונדערליכסטע: די לעצטע טעג, אַזעלכע היציגע און אומרוהיגע, ווי פאַר אַ שלאַכט, האָט פערענאַ פערבראַכט רוהיג אין טיפען פאָטעל אויפ'ן באַלקאָן, געצרויכערט אַ פּאַפּיראָס אָדער געלאָזט זייפען־בלאָזען, וועלכע ער האָט ליב געהאַט צו לאָזען אין דער ווייט...

מאַזע האָט עס נישט געקענט פערשטעהן.

— איך פערשטעה אייך נישט! ווי קענט איהר זיין אַזוי גלייכגילטיג און רוהיג?

— אָבער, אַז איך בין פאָרט רוהיג, אַלעק־סאַנדער.

— וואָס־זשע, דער ענין אינטערעסירט אייך שוין גאָרנישט? איהר האָט זיך שוין אָפּגעזאָגט פונ'ם געדאַנק נקמה צו נעהמען פאַר'ן טויט פון פרוי פאָוויל און סוּווער? מען בעשולדיגט אייך אָפען און איהר לאָזט זייפען־בלאָזען?

— אָבער, אַז דאָס פערשאַפט מיר פערגעניגען, אַלעקסאַנדער!

עס זענען אוועק אַ טאָג נאָך אַ טאָג און דאָן לואי האָט זיך נישט גערירט פון זיין באַלקאָן. ער האָט געהאָדעוועט די פייגעלעך, וועלכע פלעגען זיך צונויפפליהען עסען ברעקלעך, וועלכע ער האָט פאַר זיי צוגעגרייט. מען האָט געקענט מיינען אויף אַנ'אמת, אַז פאַר איהם איז דער ענין פערענדיגט און אַלץ איז געגאַנגען ווי אַמבעסטען.

אָבער אין טאָג פון דער פערזאַמלונג איז מאַזע אַריינגעפאַלען צו פערענאַ'ן אַ פערסאָפּעטער מיט אַ בריף אין דער האַנד.

— דאָס איז פאַר אייך, ה' שעף. דער בריף איז געווען צו מיר אַדרעסירט, אָבער אין דאָפּעל־טען קאָנווערט און אויפ'ן צווייטען קאָנווערט איי־ער נאָמען. ווי זאָל איך עס ערקלערען... כ'ווייס אַליין נישט.

— זעהר לייכט, אַלעקסאַנדער. דער שונא ווייסט וועגען אונזערע פריינדליכע בעציהונגען און נישט וויסענדיג מיין אַדרעס...

— וואָס פאַר אַ שונא?

— איך וועל דיר עס זאָגען היינט אין אָווענד...

דאָן לואי האָט געעפענט דעם קאָנווערט און האָט איבערגעלייענט פאָלגענדע ווערטער, געשרי־בען מיט רויטער טינט:

„לויפען, עס איז נאָך צייט, ציה זיך צוריק פון דעם קאַמף. אויב דו וועסט דאָס נישט טון, וואַרט אויף דיר דער טויט, ווי אויף יענע. ווען דו וועסט שוין מיינען, אַז דו ביזט ביים ציל, ווען דו וועסט שוין אויפהויבען אויף מיר די האַנד מיט אַ געשריי — זיג! דעמאָלט וועט זיך אונטער דיינע פיס עפענען אַנ'אָפּגרונד.

דאָס אָרט, וואו עס וואַרט אויף דיר דער טויט, איז שוין אָפּגעקליבען, די נעץ איז פערשפּרייט. היט זיך לויפען!"

דאָן לואי האָט אַ לאַך געטון.

— ענדליך הויבט זיך עפּעס אָן אויפצוקלע־רען...

— אַזוי מיינט איהר ה' שעף?

— געוויס... אָבער ווער האָט דיר דעם בריף אָפּגעגעבען?

— דער אַגענט פון דער פּרעפעקטור, וועלכער האָט געבראַכט דעם בריף, וואוינט אויף דער טערן גאַס בשכנות מיט דעם הויז, וואו עס וואוינט דער אָפּגעבער פון דעם בריף.

דאָן לואי האָט זיך דערפרעהט:

— רעד־זשע גיכער! האָסט עפּעס געניוערע ידיעות!

— די פּערזאָן איז אַ דינער אין אַ קליניק אויף טערן־גאַס.

— שנעל אַהין, מיר האָבען קיין מינוט נישט צו פערלירען.

— ענדליך ה' שעף! איך דערקען אייך שוין ווידער!

— עס פערשטעהט זיך, אַז אַזוי לאַנג, ווי עס איז נישט געווען וואָס צו טון האָב איך געוואַרט אויפ'ן היינטיגען אָוועג און האָב זיך אויסגערוהט ווייל איך זעה פאָרויס, אַז דער קאַמף וועט זיין אַ שווערער. אָבער אַז דער שונא האָט זיך ענדליך אָפּגערופען און עס איז דאָ אַ שפּור, לויט וועלכער מען קען איהם נאָכפאָלגען, איז קיין פּלאַן נישט מעהר צו וואַרטען. אַלזאָ, פאָרווערטס! געגען טי־גער, מאַזע!

פאָרטזעצונג קומט.

מעבעל

איך קויף און פערקויף מעבעל

דיוואנעס, פּלצען, ניי מאשינען, גארדעראבען, סאמאווארען א.ז.וו. און צאהל די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאן נאַרוטאָוויטשאַ 19 (דזיעלנאַ)

אין מעבעל-געוועלב, (פריוואט-וואוינונג שענקעוויטש 29)

ביי מיר איז שטענדיג דאָ פערשידענע גענוצטע מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען. 812

HEMOROIDY

STAN ZAPALNY · KRWAWIENIE · SWĘDZENIE

USUWA

HEMORIN-KLAWE

א קוואַליפיצירטער דאמען-שניידער-געזעלען

ס'קען אויך זיין פון דאמען-בעשטעלט, ווערט פון זאַפאָרט געזוכט ביי סופראַסקי זאוואדזקא 29. 946

א אינטעליגענטער יונגערמאן

פון אַן'אַנשטענדיגער פאַמיליע, בעזיצט גוטע פעהיגקייט זוכט א פאָסטען געגען א קליינעם געהאלט. צו ערפאהרען אין אדמ.

Dr. med.

STUPEL

Szkolna 12

ספעציאליסט פאר הויט, האָר און ווענערישע קראנקהייטען, געשלעכטס-, רענטגען-באשטראלען און קווארץ-ליכט עלעקטרא-טעראַפּיע.

נעמט אָן פון 12—3 נאכמ. און פון 6—8 אוונט.

לעטשניצע-פרייזען.

Dr. ADAM

GROSGLIK

Al. Kościuszki 27, tel. 51-78.

הויט און וועגערישע קראנקהייטען. רענטגען און ליכט-הייל אינסט. נעמט אָן פון 4—7 אין אָוונט.

Dr. HELLER

ספעציאליסט פאר הויט-און וועגערישע קראנקהייטען.

נאַווראט 2

נעמט אָן ביז 10 פריה, 1—2 און פון 4—8 אָוו. פאר פרויען ספעציעל פון 4—5 נאָכמיטאָג. פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען.

Dr. med.

NIEWIAŻSKI

Sienkiewicza 34

tel. 59-40.

ספעציאליסט פאר סיפיליס. טריפּער און הויט-קראַנקה בעהאנדל. פּוּנמענער-שוואַכּה נעמט אָן פון 5—9 אָוונט

פּריַיז 2 זל. שנעל און רעלע! פּריַיז 2 זל.

רעכטס-קאנסולטענטען-ביורא

„פּאָראַדאַ"-„PORADA"

10 פּיעטריקאָווער 10

אונטער לייטונג פון א לאנגיעהריגען און רומיגירטן געריכטס-סעקרעטאר שרייבט אַלערליי ביטען און אפּעלאציעס, קלאַזוולעס און זאבעזפּיעטשעניעס. אינפאָרמירט און שרייבט אין אַלערליי מיליטער-ענינים. אויך איבערזעצונגען אין פרעמדע שפּראַכען. 832

ווענדונג צו די ה"ה מחותּנים

פון די בעוואוסטע מוזיק-קינסטלער געבר. טויבע

דערמיט האָבען מיר דעם כבוד די געעהרטע מחותּנים און בעלי-שמחות געפעל. מיטצוטיילען, אַז צוליב דעם, וואָס מיר ווערען נישט צו דער געהעריגער צייט פון די ה' מחותּנים געוואויר וועגען אייערע אַלע שמחות און חתונות און דורך דעם פּאַסירט גאַנץ אָפט, אַז די בעלי-שמחות מיהלען זיך בעליידיגט, וואָס מיר קומען נישט צו דער פּינקטליכער צייט אָנצונעהמען די בעשטעלונגען. דעריבער בעטען מיר אַלע מחותּנים געפעל. אונז צו לאָזען וויסען גענוי די טערמינען, כדי צו קענען ווי געהעריג צופרידענצושטעלען די בעלי-שמחות.

גלייכצייטיג ערלויבען מיר זיך אויפמערקזאַם צו מאַכען די געעהרטע ה"ה מחותּנים, אַז מיר נעהמען ביי קיין פאַל נישט אָן קיין שום פערוויילונגען, וואָס קענען זיין פערבונדען חלילה מיט חילול השבת. דעריבער האָפען מיר, אַז מיר פערדינען דעם פולען צוטרוי פון די ג' בעלי-שמחות. מיט אַכטונג

מוזיק-קינסטלער געבר. טויבע.

אָנמעלדונגען נעהמען אויף: ע. טויבע, ווסכאָדניא 18; ק. טויבע, גאָווא-צעגעלניאַנע 22; י. טויבע, אַלעע 1. מאַי 18.

בעמ.: מעסיגע פּרייזען! פאַר אונבעמיטעלטע — אויסנאַהמס-פרייזען!

Dr. H. Wołkowyski

זאַכאַרניאַ 57 (צעגעלניאנע 49)

טעלעפאָן 37-70

ספעציעל-ארצט פאר הויט- און וועגערישע קראנקהייטען, פענער-שוואכע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראַהלען.

נעהמט אָן פון 1—2 און פון 4—8 אָוונט, פאר פרויען פון 4—5 אין א באַזונד. טרעפּעלע.

Dr. med. ST. HEINRICH

POMORSKA 10, tel. 47-67.

ספעציאליסט פאר קינדער- און אינערע קראנקהייטען. בעהאנדלונג מיט קינסטליכע בערגזון-בעשטראַהלונגען (קווארץ-לאַמפּען). נעהמט אָן פון 4—6 נאָכמיטאָג

Dr. med.

J. MANDELBAUM

Zawadzka 16a, tel. 27-52

ספעציאליסט פאר אינערליכע און נערווען-קראנקהייטען. נעהמט אָן טעגליך פון 5 ביז 7 אָוונד.

Dr. Med. I. WEINBERG

Cegielniana 47, tel. 26-02.

אינערליכע קראנקהייטען, ספעציעל פאר לונגען- און הארץ-קראנקהייטען, בעשטראַהלונגען אין קינסטליכע בערג-זון. נעמט אָן אין לעטשניצע, זגערזשער 17 פון 6—7. אין דערהיים פון 3—5 נאָכמ.

Dr. PRYBULSKI

זאַוואַדזקאַ 1, טעל. 26-38.

וועגערישע און הויט-קראנקהייטען. בעהאנדלונג מיט קווארץ-ליכט, רענטגען-שטראַהלען.

נעמט אָן פון 9—1 און פון 4—8 אָוונט, דאַמען פון 4—5 נאכמ.

Dr. RACHELA LEWI

ספעצ. פאר קינדער-קראנקה

פאַנסקאַ 24, טעל. 72-42

נעמט אָן פון 2 ביז 4 נאָכמיטאָג.

Möbel

MÖBEL

ווייכטיג פאר פערלאבטע.

די מעבעל-טישלעריי פון

A. Müller, Wschodnia 65

G. GÜNTHER אינהאבער

צמפפעהלט אין א גרויסער אויסוואהל שפּייז-צימערן, שלאף-צימערן, הערען-צימערן, קוכען-מעבעל, פאָלסטער-מעבעל און ענצעל-מעבעל 089

צו מעסיגע פרייזען און גינסטיגע צאהלונגס-בעדינגונגען

געגרינדעט אין 1876. געגרינדעט אין 1876.

ס'ווערט געבעטען אונזער לאַגער צו בעזוכען.

Zarząd I-ej Łódzkiej Spółdzielni Włókienniczej Ręcznych Majstrów Tkackich, Spółdz. z ogr. odp.

podaje niniejszem do wiadomości zgodnie z przepisem art. 76 Ustawy o Spółdzielniach, że żgodnie uchwałami walnych zgromadzeń z dn. 12 stycznie 1928 r. i 31 stycznia 1928 r. postanowione zostało rozwiązanie Spółdzielni. Zarząd Spółdzielni wzywa niniejszem wierzycieli Spółdzielni do zgłoszenia swych pretensji w lokalu Spółdzielni przy ul. Cegielnianej 29 w godz. 12 do 2 po poł. 078

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאַליסטען

בזשעזשינער 11, טעל. 37-63

אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

ד"ר וואַלינסקי	נאָז, האלז, אויערן קר.	3—4
ד"ר קערשנער	קינדער קראנקהייטען	9½-12 4-5
ד"ר שיפמאַן	אינערליכע קראַנקה.	11—1
ד"ר ליבּימש	הויט-און געשלעכטס-קר.	12—1
ד"ר שמירגעלד	נערווען און גײסטיגע קר.	12½—2
ד"ר גאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטען	12—1
ד"ר עליאַסבערג	כירורגישע-קראנקה.	1—3
ד"ר בערגמאַן	פרויען און געבורטס-הילף	3—4

פסיכאָ-טעראפּיע, שפּראך-שטערונגען ווי שטאמלען א. א. ווי פאַקען-שטעכען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהלונג איינשפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויף פערלאנג—וויזיטען אין שטאָט.—אין לאבאראַטאָריום ווערען אַנגענומען אַלע ארט אַנאַליזען, ווי אויך פליגמא און בלוט.

אימפונגען געגען שקאַרלאַטין.

ווי אויך אַ דענטיסטישער קאַבינעט.

ד"ר זילבערשטיין	צאהן-ארצט	10—2 נמ.
ד"ר לאזשינסקי מטאראַפּאָלסקאַ	צאהן-ארצט	3—7

קינסטליכע ציהן, קאראָנען, פּאָמבען א. א. וו.

די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאג.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאַליסטען

און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט

זגיערסקאַ 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראַקאָווסקי	נאָז האלז, אויערן קר.	10—11 2—3 6—7
ד"ר רוזשאַנער	הויט און געשלעכטס קר.	10—11 1—2
ד"ר גאָלדשטיין-פּאָלאַק	אויגען-קראנקהייטען	1—2 7—8
ד"ר יוכטמאַן	נערווען קראנקהייטען	12—2
ד"ר ראָזענצווייג	קינדער-קראנקהייטען	10—12 4—5
ד"ר פּאָפּערני	פרויען און געבורטס-הילף	1-1½ 5—6
ד"ר קאַמאַר	כירורגישע-קראנקהייט.	4-5 און 1—3
ד"ר ווינבערג	אינ. חערץ לונגען-קר.	11-1 ,5½—7
ד"ר שטופעל	רענטגען	10—12 4—6
א. גראָדזענטשיק	צאהן-ארצט	3—7
נ. ראָזעס	צאהן-ארצט	9—2

צאהן-פונדרהעלונג, בעלייכטונגען, קאראָנען, פּאָמבען א. א. וו.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

א רענטגען-אינסטיטוט

הײלונג פון הויט קראנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגען-שטראַהלען, פאר בעשטראַהלונג און דורכלייכטונג, קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע אַנאַליזען. א קורס פאר שטאַמלער. אימפונגען געגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכמ.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאג.

וויזיט אין דער שטאָט.

ערצטליך-קאָסמעטיש. גאַבינעט

פרל. מ. מאַרקוס נעהמט אָן פון 5—7 אָוונד

Dr. med.

WOLF EYCHNER

גרויזן - קראַנקהייטען און סקוששטייע

זגיערזשער 11 טעל. 34-72

נעהמט אָן און דער לעטשניצע בעמוטשקאַ 104 פון 12—2 אָוונט אין דערהיים פון 6—8 אָוו.

Dr. med.

BRAUN

פאַלודניאָווא 23

טעלעפאָן 26-40.

ספּעציאל-ארצט פאר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע.

בעהאַנדלונג מיט קווארץ-ליכט (האָר-אויספאַל)

נעהמט אָן פון 9 ביז 11 פריה און פון 5—8 אָוונט.

Dr. med.

A. Szmirgeld

נערווען-ארצט

עלעקטריזאַציעס, ליכטהייל-אַפּאַראַטען

Cegielniana 6, tel. 51-89

נעמט אָן פון 5—7 אָוונט

הייל-פּעדאַגאָגישע קורסען

פאר שוואַכבעפעהיגטע, שווער-ערציהבארע קינדער. שפּראַך-שטערונגען (שטאַמלען, מיט-שפּראַכע)

מעבעל

אין גרויסען אויסוואַהל — בעסטער קוואַליטעט

אויף די בעסטע בעדינגונגען, נור ביי דער פירמע

M. BIMKE

Wschodnia 47 (Piotrk. 24)

Telefon 36-75

א גרויסער אויסוואַהל פון געבעטע שטיהל, אויך פון אַלערארט טאַפּעציר-מעבעל פון אייגענער אויסאַרבייטונג.

והיה כי ישאלך בנך מחר לאמר מה זאת?

פאַרוואָס לויפט יעדער אין ביורא פּעטריקאָווער 17?

ואמרת אליו, זאָלסטו איהם זאָגען

— אַז אין דעם ביוראָ —

17 פּעטריקאָווער 17

דורכגאַנג זאַכאַדניאַ 52, ווערט ערלעדיגט און געוויסענהאַפט געשריבען לויט'ן אוסטאַוו אַלערליי ביטעס קלאַזוולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, אַפּעלאַציעס צי-ווילנע און קאַרנע אַפּאַזיציעס, אַדוואָ-לאַניעס, רעקורסען וועגען דירה אין אוּזשאָנד-ראַזיעמטשי, וועגען פּעסער אין קאָמיסאַריאַט-רוזשאַנדו און אַלע פּאָליציי-בעצירקען, אַקטען אינטער-ציזיעס, אַקטען דאַראַוויזנעס, קאַרנע ספּראַוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. ספּעציאַליסט פון שותפות-אַקטען

מיט אַכטונג י. מאַנעלאַ,

רעכטס-קאָנסולענט.

פּאַדערט איבעראַל — נאָר די פּאַטענטירטע

פעלד-בעטען

Palma-Patent

פּרוּזשענע מיט דער פאבריקס-מאַרקע

נאָר ווערכע מיר גאַראַנטירען אויף 5 יאָהר שטעהט אויך לעגער און א גרויסען אויסוואַהל!

ניקעל-בעטען, ניקעל-קינדער-בעטען, טיש-בעטען, אמעריקאַנקעס קינדער-וועגעלעך, קינדער-בענקעלעך אויף רעדלעך ווי אויך מעטאַל-בעטען.

מאַטראַצען געבעטע, שאַמעסטע און מאַנדריקעס

קאַזעטקעס און טאַפּטשאַנעס.

בעמ.: בעטלעך מיט וועגעלעך ווי דער ברוין 5 זל., פעלד-בעטלעך 14 זל.

ריעלע בעהאנדלונג. פאַבריקס-פרייזען.

דירעקט, ווערקסטעט, דעטאַיל.

לאָדז, פּולנאָצנאַ 24, טעלעפאָן 31-85.

Obermeyer-Apparat

פאר שוועבעל-פאַרבען פאר 20 פאַך — 90 קילאָ בוים-וואָלגאַרן מיט רעזערוופלאַטען-קעסעל, פאַסט ניי, איז גינסטיג צו פערקויפען.

וואָלטשאַנסקאַ 257, טעל. 30-01

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny Ch. Kawiec